

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Факультет економіки та підприємництва

**Кафедра фінансів,
банківської справи та страхування**

**Словник
бюджетної термінології**

Умань – 2021 рік

Укладачі:

к.е.н., доцент Гузар Б.С.
д.е.н., професор Непочатенко О.О.
д.е.н., доцент Прокопчук О.Т.
к.п.н., доцент Комісаренко Н.О.

Рецензенти:

- д.е.н., професор кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності,
декан факультету економіки і підприємництва Уманського національного
університету садівництва Нестерчук Ю.О
- к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування Уманського національного
університету садівництва Крочак О.І.
- начальник Уманського управління Державної казначейської служби
України Черкаської області Білик Н.О

Затверджено на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та
страхування (протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.)

Словник бюджетної термінології рекомендований до видання методичною
радою факультету економіки і підприємництва (протокол № 1 від 31 серпня
2021 р.)

Словник бюджетної термінології.

Умань: Видавець «Сочинський М.М.», 2021. 46с.

Передмова

Бюджет являється важливим інструментом впливу на розвиток економіки і соціальної сфери. За його допомогою держава, здійснюючи розподіл і перерозподіл валового внутрішнього продукту, змінює структуру виробництва, впливає на результати господарювання, здійснює соціальні перетворення.

В ринкових умовах бюджет не втрачає своєї ролі, він є основним інструментом регулювання соціально-економічних процесів. Водночас трансформаційні процеси, які сьогодні відбуваються в Україні, мають свої особливості й потребують вивчення надбань світової фінансової науки.

У словнику дається коротке пояснення бюджетних термінів у ринкових умовах. А саме: структури бюджету, бюджетного устрою і бюджетної системи, управління бюджетним процесом, бюджетного планування, обліку виконання бюджету, звітності про виконання бюджету та контролю за виконанням бюджету.

Автори словника намагалися доступно пояснити основні бюджетні терміни, які використовуються в органах управління державним і місцевим бюджетами.

Ринкові умови господарювання змінили існуючі складові економічних відносин. Але найрадикальніше вони вплинули на фінансові відносини, які в ринкових умовах перетворюються в основні регулятори фінансово - господарської діяльності. Це зумовлює необхідність перегляду майже всіх складових фінансового бюджетного механізму, оскільки раніше вони формувалися на засадах централізованої економіки, де фінансам відводилася допоміжна роль, а вартісні категорії виконували переважно посередницькі функції.

Нині пріоритетного значення в реальній економіці набувають фінансові бюджетні чинники. Тому змінюється і ставлення до фінансових бюджетних категорій. Коло їх значно розширюється, вводяться нові поняття. Наведені категорії і показники мають не тільки теоретичне значення, а й знаходять все ширше застосування в процесі практичної діяльності, в результаті чого становлять все більший інтерес як для керівників, фінансистів, так і менеджерів. Саме на такі питання можна одержати відповідь при користуванні цим словником. Терміни в словнику наведені українською та англійською мовами за українським алфавітом.

Словник відрізняється від інших аналогічних видань наявністю тлумачень значно розширеного кола фінансових бюджетних термінів, які вживаються сьогодні в бюджетній практиці, а також поглибленим розкриттям економічної сутності термінів, які раніше не вживалися. Розширено коло їх можливого практичного застосування. Метою видання словника є надання допомоги економістам, фінансистам, менеджерам, бухгалтерам, працівникам інших спеціальностей, господарникам у засвоєнні бюджетної термінології та використовуватись здобувачами вищої освіти для підготовки до семінарських і практичних занять, самостійної роботи й підсумкового модульного контролю.

А

Адміністрування бюджету (Budget administration) — багатофункціональна управлінська діяльність фінансових установ з організації формування й використання бюджетних коштів.

Акт перевірки (Act of verification) — документ, у якому відображаються результати перевірки; містить докладно викладені порушення податкового і бюджетного законодавства з посиланням на законодавчі акти, статті та пункти, які порушено.

Акт ревізії (Act of audit) — двосторонній документ, у якому відображаються результати ревізії фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій, а також робота фінансових органів щодо складання і виконання бюджету. Наводиться перелік фактів виявлених порушень і додаткових резервів збільшення доходів та скорочення витрат.

Алокація (allocation) — розподіл, розміщення фінансових ресурсів та інвестицій.

Аудит адміністративної діяльності (Audit of administrative activities) — форма бюджетного контролю, за допомогою якої вивчаються процедури прийняття і виконання управлінських рішень суб'єктами бюджетного процесу з метою досягнення певних цілей.

Аудит ефективності використання бюджетних ресурсів (Audit of efficiency of use of budgetary resources) — контроль якості управлінських рішень з погляду економічності та ефективності використанням бюджетних коштів при виконанні бюджетних програм. Його завданням є оцінка рівня віддачі від вкладених бюджетних коштів і аналіз причин недосягнення поставлених цілей.

Аналіз (Analysis) — загальнонауковий елемент діалектичного методу дослідження економічних явищ і процесів, економічних систем, сутність якого полягає у розчленуванні об'єкта, предмета або економічних відносин між ними та людьми на складові частини, елементи (ознаки, властивості, риси, стадії, ступені, тощо) та їх відокремленому вивченні, а відтак з'ясуванні зв'язків між ними (структури).

Акт звірки (Certificate of inspection) — документ, що офіційно підтверджує наявність заборгованості перед бюджетом (недоїмки з податків, зборах та платежах). Акти звірки розрахунків складаються між резидентом (господарською організацією) та розпорядником коштів державного бюджету (бюджетною установою) за надані послуги. В акті звірки зазначається сума кредиторської заборгованості на певний період часу та вид послуг.

Б

Банківська система касового виконання бюджету (Banking system of cash execution of a budget) — відкриття рахунків бюджету в установах банківської системи, для зарахування коштів на рахунки бюджету та перерахування з них.

Базова дотація (Basic grant) — це трансферт, що надається з Державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Бухгалтерський облік виконання бюджету (*Budget execution accounting*) — повне, своєчасне і вірогідне відображення у первинних документах і облікових реєстрах операцій з виконання державного і місцевих бюджетів.

Бюджет автоматичний (*Automatic budget*) — автоматичне перенесення бюджету минулого року на новий бюджетний рік у разі несвоєчасного прийняття нового бюджету.

Бюджет держави (*State budget*) — план формування і використання грошових коштів, необхідних для здійснення завдань і функцій держави у цілому, федеративних утворень та органів місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. У західній літературі існують численні альтернативні визначення Б. д. Наприклад, деякі з них: план фінансових операцій, що відображає намічені за сумами та змістом видатки і передбачені у видах доходів способи їх фінансування; систематично (щорічно) повторюване зіставлення необхідних видатків із очікуваними (або наявними) доходами з метою досягнення поставлених цілей; фінансовий закон, змістом якого є розпис державних доходів і видатків тощо; вартісне зіставлення потреб держави з фінансовими можливостями їх задоволення. Термін «бюджет», запозичений з англійської літератури, етимологічно походить від старофранцузького слова *bougette* (*шкіряний мішок*). Донині ритуал бюджетної промови канцлера казначейства (міністра фінансів) у британському парламенті має назву «*відкрити бюджет*».

Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) (*Local government budget (local budget)* — план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень органів місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад (ОТГ).

Бюджет на підприємстві (*Budget at an enterprise*) — це короткостроковий план, в якому відображається розподіл ресурсів. У бюджеті можуть відображатися як вартісні, так і кількісні показники планового періоду. Він може складатися у формі заданих показників, яких слід дотримуватися у плановому періоді. Є тип бюджетів, в яких поряд з напрямками використання ресурсів відображаються джерела покриття витрат

Бюджет на нульовій основі (*Zero budget*) — процедура розроблення бюджетів (кошторисів) на основі оцінювання проєктів і діяльності за методом витрати — вигоди. У багаторічних бюджетах розрахунки кожного року починаються «з нуля», а передбачені програми мають бути заново обґрунтовані, що забезпечує ефективніше витрачання коштів. Цей метод уперше був запроваджений у США в 1969 р. Через складність адміністрування не набув помітного поширення.

Бюджетна децентралізація (*Budget decentralization*) — процес передачі частини прав, компетенцій, відповідальності і фінансових ресурсів у бюджетній сфері від центральної влади на користь місцевих органів державної влади і органів місцевого самоврядування.

Бюджетна дотація (*Budget grant*) — бюджетні кошти, які передаються з бюджету вищого рівня до бюджетів нижчого рівня на безоплатній і безповоротній основі для покриття їх дефіциту в частині поточних видатків.

Бюджетна звітність (*Budget reporting*) — звітність розпорядників коштів за використання бюджетних коштів та фінансових органів за виконання відповідного бюджету. Поділяється за призначенням (зовнішня, внутрішня), за обсягом показників (первинна, зведена), за терміном складання і подання (періодична, річна).

Бюджетна інвестиція (*Budget investment*) — вкладення коштів у певні об'єкти і проекти з метою забезпечення економічного зростання або досягнення соціального ефекту.

Бюджетна класифікація (*Budget classification*) — єдине систематизоване згрупування доходів, видатків (у тому числі кредитування за вирахуванням погашення) та фінансування бюджету за певними ознаками економічної сутності, функціональної діяльності, організаційного устрою тощо, яке забезпечує загальнодержавне і міжнародне зіставлення бюджетних даних.

Бюджетна тактика (*Budget tactics*) — форма реалізації бюджетної стратегії, комплекс адаптивних заходів впливу держави на стан функціонування конкретних бюджетних взаємовідносин з метою надання їм параметрів, визначених завданнями бюджетної стратегії.

Бюджетна стратегія (*Budget strategy*) — цілісна система дій держави, спрямована на реалізацію мети, завдань та пріоритетів довготривалого курсу бюджетної політики, розрахованого на тривалу перспективу, що передбачає вирішення глобальних завдань, визначених економічною стратегією.

Бюджетна позичка (*Budget loan*) — надання коштів з бюджету вищого рівня бюджету нижчого рівня на покриття тимчасових касових розривів (випередження в часі фінансування видатків відносно надходження доходів) на короткостроковий термін і повернення до кінця поточного бюджетного року.

Бюджетна політика (*Budget policy*) — складова фінансової політики, що відображає сукупність державних заходів у сфері бюджету з метою регулювання економічних і соціальних процесів. Підпорядкована певній фінансовій доктрині — системі домінуючих теоретичних положень, політичних переконань, етичних ідеалів.

Бюджетна програма (*Budget program*) — систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення загальної мети та завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна резолюція (*Budget resolution*) — постанова Верховної Ради України, що окреслює основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний рік. Б. р. розробляється Кабінетом Міністрів України не пізніше 1 червня за даними аналізу економічного становища країни в поточному році, на підставі прогнозних макроекономічних показників розвитку країни на наступний рік. Перша Б. р. в Україні була прийнята 7 липня 1995 р.

Бюджетна система України (Budget system of Ukraine) — сукупність державного бюджету й місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного та адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Бюджетна субвенція (Budget subvention) — цільова субсидія з бюджету вищого рівня до бюджету нижчого рівня на умовах пайової участі цих бюджетів у фінансуванні певних цільових видатків, об'єктів, програм, проектів та заходів, яка обумовлена вкладенням коштів з боку отримувача. У разі порушення цільового використання Б. с. підлягає поверненню до бюджету, що її видав.

Бюджетна установа (Budget institution) — орган, установа чи організація, визначена або створена згідно з Конституцією України, а також установа чи організація, що створена в установленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка утримується за рахунок Державного бюджету України чи місцевих бюджетів. Бюджетні установи є неприбутковими.

Бюджетне асигнування (Budget allocation) — повноваження, надане розпоряднику бюджетних коштів відповідно до бюджетного призначення.

Бюджетне зобов'язання (Budget commitment) — будь-яке здійснення відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, надання послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Бюджетне планування (Budget planning) — процес складання, розгляду та затвердження бюджету на наступний рік. Охоплює комплекс нормативно-правових і організаційних заходів та методологію складання бюджетів країни.

Бюджетне право (Budget law) — сукупність фінансово-правових норм, що регламентують формування та використання коштів бюджету та бюджетний процес.

Бюджетне призначення (Budget purpose) — повноваження, надане головному розпоряднику бюджетних коштів Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України або рішенням про місцевий бюджет, що має кількісні й часові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетне прогнозування (Budget forecasting) — передбачення майбутніх бюджетних доходів і видатків у багаторічному часовому інтервалі між прийняттям рішення і початком дій.

Бюджетне регулювання (Budget adjustments) — діяльність органів законодавчої і виконавчої влади вищого рівня щодо розподілу і перерозподілу доходів та нормування видатків, яка здійснюється з метою збалансування бюджетів нижчого рівня.

Бюджетне фінансування (Budget financing) — надання з бюджету у безповоротному порядку коштів на видатки, пов'язані зі здійсненням державних замовлень, виконанням державних програм, утриманням державних і комунальних установ та організацій. Являє собою процес виділення, зарахування, розподілу та перерахування коштів на рахунки розпорядників

коштів у межах, визначених кошторисами і затверджених у бюджеті. Ґрунтується на двох основних принципах: плановості виділення та цільовому характері використання коштів.

Бюджетний аудит (Budget audit) — експертиза та аналіз звітів і балансів підприємств, організацій, установ, які фінансуються з бюджету, з метою перевірки законності та цільового використання бюджетних коштів. Форма контролю за рухом, ефективним використанням бюджетних потоків і фондів, фінансовими операціями з виконання бюджету.

Бюджетна декларація (Budget declaration) — стратегічний документ, що визначає основні засади бюджетної політики та стелі головних розпорядників бюджетних коштів і містить обсяги ресурсів і витрат на середньостроковий період.

Бюджетний дефіцит (Budget deficit) — фінансовий результат за бюджетними операціями у розмірі перевищення видатків бюджету над його звичайними доходами. У процесі визначення розміру Б. д. державні позики в джерелах доходів не враховуються.

Бюджетний запит (Budget request) — документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період.

Бюджетний календар (Budget calendar) — це графік виконання стадій бюджетного процесу.

Бюджетний кодекс України (Budget Code of Ukraine) — документ, який визначає засади функціонування бюджетної системи України, її структуру, принципи, правові норми, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Бюджетний контроль (Budget control) — контроль з боку уповноважених органів та громадськості за обґрунтованість показників бюджету та за ефективністю і цільовим використанням бюджетних коштів. Види Б. к. — державний, муніципальний, відомчий, внутрішній, громадський.

Бюджетний кредит (Public budget loan) — надання суб'єктам господарювання коштів з бюджету на засадах поворотності, строковості і платності.

Бюджетний менеджмент (Budget management) — це сукупність взаємопов'язаних дій (управлінських функцій), прийомів, методів, спрямованих на керівництво бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають у процесі руху бюджетних потоків.

Бюджетний надлишок (Budget surplus) — перевищення доходів місцевого бюджету над його нормованими видатками, що підлягає вилученню до бюджету вищого рівня.

Бюджетний період (Budget period) — визначений законодавством період, протягом якого функціонує бюджет. В Україні діє річний Б. п., при цьому бюджетний рік збігається з календарним роком: він починається 1 січня та закінчується 31 грудня.

Бюджетний профіцит (Budget surplus) – перевищення доходів бюджету над видатками.

Бюджетний процес (Budget process) — регламентована норма права діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням і виконанням бюджетів та розглядом звітів про їх виконання. Структура Б. п. містить такі трискладові: бюджетне планування (складання, розгляд і затвердження бюджету) виконання бюджету і складання та затвердження звіту про виконання бюджету.

Бюджетний регламент (Budget regulation) – документ, в якому визначаються порядок і терміни складання, розгляду і затвердження бюджету, а також організація його виконання.

Бюджетний розпис (Budget schedule) — документ, у якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації.

Бюджетний (фіскальний) федералізм (Budgetary (fiscal) federalism) — специфічна форма побудови й організації міжбюджетних взаємовідносин. Передбачає закріплення прав на отримання доходів і розпорядження видатками за всіма ланками бюджетної системи. Спрямований на оптимізацію величини та кількості органів місцевого самоврядування, а також розподілу повноважень і відповідно доходів та видатків між окремими бюджетами за ключовими компонентами ефективності: ринковими і демократичними критеріями.

Бюджетний цикл (Budget cycle) – це сукупна тривалість заходів щодо підготовки бюджетних запитів, затвердження та виконання бюджетів і звітування про здійсненні фактичні операції.

Бюджетні обмеження (Budget restrictions) — фінансові обмеження на витрачання грошових коштів з бюджету, які виражаються у формі гранично допустимих видатків.

Бюджетні пріоритети (Budget priorities) — у західній фінансовій практиці результат суспільного вибору. Економічно й соціально мотивовані, політично підтримані на рівні представницьких законодавчих органів влади, визначені на альтернативній основі цілі державної діяльності, забезпечені необхідними для їх реалізації бюджетними асигнуваннями.

Бюджетні резерви (Budgetary reserves) — заздалегідь відокремлена частина бюджетних коштів, призначена для фінансування невідкладних витрат, що не могли бути передбачені під час затвердження бюджету.

Бюджетні трансферти (Budget transfers) — передання коштів з одного бюджету до іншого у формі бюджетного субсидіювання чи вилучення бюджетного надлишку.

Бюрократ (Bureaucrat) — у позитивному розумінні, за німецьким соціологом М. Вебером, — висококваліфікований професійний фахівець державної служби, який володіє спеціальними знаннями, технологіями управління та правилами приймання рішень, має розвинене почуття гідності, політично нейтральний захисник державних інтересів; — у негативному

розумінні — функціонер державного апарату (від сановника високого рангу до рядового службовця, в основі поведінки якого є мотивації посилення своєї влади та впливу з метою здобування бюрократичної ренти).

Бюрократія (Bureaucrasy) — управлінський апарат і службовий персонал у системі державних установ, який впливає на прийняття рішень і стан справ.

Баланс виконання бюджету (Budget execution balance) – це форма бюджетної звітності, яка характеризує стан виконання бюджету на відповідну дату. Складається на основі поточного обліку виконання бюджету. Баланс складається у фінансових органах на початок кожного місяця. Баланс складається з двох частин: активу і пасиву. В активі відображається склад, розміщення і витрачання бюджетних коштів, а в пасиві – джерела утворення коштів бюджету. Баланс виконання бюджету характеризує процес касового виконання бюджету на певну дату з початку року, стан його коштів на рахунках в банках та в розрахунках.

Балансовий метод (Balancing method) – це метод остаточного узгодження дохідної та видаткової частин бюджету, їх урівнення.

Бухгалтерські реєстри (Accounting registers) – це облікові реєстри – книги, картки та аркуші певної форми, що їх використовують для обліку наявності і руху матеріальних цінностей і коштів та реєстрації господарських операцій на підприємствах (установах, організаціях). Реєстри класифікують за призначенням (хронологічні, систематичні, комбіновані), змістом (синтетичні та аналітичні), формою. Основою для складання бухгалтерських реєстрів слугують первинні документи. Бухгалтерські реєстри поділяються на реєстри синтетичного та аналітичного обліку.

Бюджетна субсидія (Budget subsidy) – надання коштів з бюджету вищого рівня бюджету нижчого рівня на фінансування певних програм чи цільових видатків без необхідності вкладення коштів із боку отримувача.

Бюджетне фінансування (Budget financing) – надання з бюджету у безповоротному порядку коштів на видатки, пов'язані зі здійсненням державних замовлень, виконанням державних програм, утриманням державних і комунальних установ та організацій. Це процес виділення, зарахування, розподілу та перерахування коштів на рахунки розпорядників коштів у межах, визначених кошторисами і затверджених у бюджеті. Ґрунтується на двох основних принципах: плановості виділення та цільовому характері використання коштів.

Бюджетний аудит (Budget audit) – експертиза та аналіз звітів і балансів підприємств, організацій, установ, які фінансуються з бюджету, з метою перевірки законності та цільового використання бюджетних коштів. Форма контролю за рухом, ефективним використанням бюджетних потоків і фондів, фінансовими операціями з виконання бюджету.

Бюджетний дефіцит (Budget deficit) – фінансовий результат за бюджетними операціями у розмірі перевищення видатків бюджету над його звичайними доходами. У процесі визначення розміру Б. д. державні позики в джерелах доходів не враховуються.

Бюджетний запит (Budget request) – документ, підготовлений розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідними обґрунтуваннями щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступний бюджетний період. Розрізняють три види Б. з.: загальний, індивідуальний і додатковий.

Бюджетний кодекс України (Budget code of Ukraine) – документ, який визначає засади функціонування бюджетної системи України, її структуру, принципи, правові норми, основи бюджетного процесу і міжбюджетних відносин та відповідальність за порушення бюджетного законодавства.

Бюджетний контроль (Budgetary control) – контроль з боку уповноважених органів (Міністерство фінансів, Державна податкова адміністрація, Державне казначейство, Офіс фінансового контролю, Рахункова палата) та громадськості за обґрунтованістю показників бюджету та за ефективністю і цільовим використанням бюджетних коштів. Види Б. к. – державний, муніципальний, відомчий, внутрішній, громадський, ін.

Бюджетний кредит (Publik budget loan) – надання суб'єктам господарювання коштів із бюджету на засадах поворотності, строковості і платності.

Бюджетний менеджмент (Budget management) – це сукупність взаємопов'язаних дій (управлінських функцій), прийомів, методів, що направлені на керування бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають у процесі руху бюджетних потоків. Предметом бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни є бюджетний процес і управління ним. Виділяють наступні складові бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік виконання бюджету та контроль за виконанням бюджету.

Бюджетний надлишок (Budget surplus) – перевищення доходів місцевого бюджету над його нормованими видатками, що підлягає вилученню до бюджету вищого рівня.

Бюджетний період (Budget period) – визначений законодавством період, протягом якого функціонує бюджет. В Україні діє річний Б. п., при цьому бюджетний рік збігається з календарним роком: він починається 1 січня та закінчується 31 грудня.

Бюджетний профіцит (Budget surplus) – перевищення доходів бюджету над його видатками.

Бюджетний процес (Budget process) – регламентована нормами права діяльність, пов'язана зі складанням, розглядом, затвердженням і виконанням бюджетів та розглядом звітів про їх виконання. Структура Б. п. містить такі три складові: бюджетне планування (складання, розгляд і затвердження бюджету) виконання бюджету і складання та затвердження звіту про виконання бюджету.

Бюджетний регламент (Budget regulation) – документ, в якому визначені порядок і терміни складання, розгляду і затвердження бюджетів, а також організація їх виконання. Визначає чітке розподілення функцій між органами державної влади і управління; встановлює всю документацію, яка необхідна для

функціонування бюджетного процесу; визначає особливий порядок виконання бюджету в разі його несвоєчасного затвердження, відповідальність сторін за його порушення.

Бюджетний розпис (*Budget schedule*) – документ, у якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації.

Бюджетні асигнування (*Budgetary appropriations*) – це планові суми, в межах яких можуть проводитись видатки із бюджету.

Бюджетні повноваження (*Budgetary powers*) – права і обов'язки учасників бюджетних правовідносин.

Бюджетні резерви (*Budgetary reserves*) – заздалегідь відокремлена частина бюджетних коштів, призначена для фінансування невідкладних витрат, що не могли бути передбачені під час затвердження бюджету.

Бюджет розвитку (*Development budget*) – доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази. Це складова частина спеціального фонду місцевих бюджетів. До бюджету розвитку відносяться: доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази..

Бюджетне послання (*Budget message*) — нормативно-правовий акт, в якому визначаються основні напрями бюджетної політики на перспективу і на наступний бюджетний рік

Бюджетне правопорушення (*Budget offense*) — недотримання учасником бюджетного процесу встановленого Бюджетним кодексом та іншими нормативно-правовими актами порядку складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету, затвердження звіту про виконання бюджету.

Бюджетні трансферти (*Budget transfers*) – передання коштів із одного бюджету до іншого у формі бюджетного субсидіювання чи вилучення бюджетного надлишку. Це спеціальна бюджетна підтримка місцевих органів влади шляхом надання коштів із централізованого бюджету, що обумовлено такими факторами: по-перше, перекладання державою на місцеві органи влади фінансування загальнодержавних об'єктів, які мають супроводжуватись стовідсотковим відшкодуванням із державного бюджету понесених видатків; по-друге, вирівнювання відмінностей дохідного потенціалу різних територій, породжених диференціацією рівня економічного розвитку територій, структури економіки, демографічних особливостей; по-третє, виникнення обставин, профінансувати які місцеві бюджети не мають змоги. Бюджетні трансферти поділяють на три види: дотації, субвенції, субсидії.

Бюджетування (*Budgeting*) – сукупність технологічних процедур бюджетної роботи з аналітично-розрахункової підготовки бюджетів на основі врахування широкого кола чинників, які обумовлюють державні потреби й відповідні затрати коштів. Складова бюджетного менеджменту. Поняття, яке

прийняте й історично широко використовується в західній літературі, передусім на макрофінансовому рівні, з проблематики державних фінансів для характеристики процесу формування бюджетів. Пізніше, з розвитком корпоративних фінансів, стало використовуватись і на мікрофінансовому рівні (корпоративних фінансів) переважно в контексті капітальних вкладень.

В

Валовий внутрішній продукт (ВВП) (Gross Domestic Product (GDP))— показник, що відображає кінцеву продукцію, яку вироблено на території даної країни. У натуральному вираженні до складу ВВП входить готова продукція, предмети споживання й невиробничі послуги (побутові, охорона здоров'я, освіта, державне управління та оборона), будівлі та інші споруди, машини та обладнання. Сировина та напівфабрикати у ВВП відбиваються лише в тому випадку, якщо вони експортуються.

Валовий внутрішній продукт на стадії виробництва дорівнює сумі валових доданих вартостей видів економічної діяльності і податків на продукти за виключенням субсидій на продукти. На стадії використання ВВП розраховується як сума кінцевого споживання товарів і послуг, валового нагромадження, сальдо експорту-імпорту товарів і послуг.

Валовий національний продукт (ВНП) (Gross National Product (GNP)) — відображає вартість продукції, яку вироблено підприємствами даної країни (в тому числі й поза межами території держави). При розрахунку ВНП до величини ВВП додають суму прибутку, який отриманий громадянами та підприємствами даної країни за кордоном, та виключають з ВВП суму прибутку, отриману закордонними підприємствами, що діють на території цієї країни.

Ваучер (Voucher) — у західній практиці метод надання державою певних благ у натуральній формі (товарів або послуг), за допомогою якого індивідуальні реципієнти одержують кошти в безготівковій формі на придбання саме цих благ. Наприклад, освітній В. може бути витрачений лише на оплату навчання.

Взаємні розрахунки (Mutual calculations) — передання коштів з одного бюджету до іншого для відновлення збалансування цих бюджетів у зв'язку з перерозподілом між ними доходів або видатків після затвердження бюджету.

Взаємозалік коштів (Offsetting funds) — операції з фінансування видатків у рахунок погашення недоїмки за належними до бюджету платежами, які проводяться між розпорядником бюджетних коштів і платником податків у межах не проведених на дату взаємозаліку видатків або не використаних на цю дату асигнувань, на суми, що не перевищують розміру недоїмки платника з відповідних видів податків.

Видатки бюджету (Budget expenditures) — кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу, та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

Видатки розвитку (капітальні видатки) (Development costs (capital expenditures)) — фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема:

фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення; фінансування структурної перебудови національної економіки; субсидії, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням виробництва і соціальної сфери. До них належать видатки на придбання основного капіталу; створення державних запасів і резервів; придбання землі і нематеріальних активів; капітальні трансферти.

Виконання бюджету (*Budget implementation*) — забезпечення повного і своєчасного надходження всіх передбачених у затвердженому бюджеті доходів і спрямування цих коштів на фінансування видатків, включених до бюджету.

Викуп державного боргу (*Redemption of public debt*) — виплата коштів власникам державних цінних паперів при настанні терміну їх погашення.

Витрати бюджету (*Budget expenditures*) — видатки бюджету та кошти на погашення основної суми боргу.

Відомча класифікація видатків бюджету (*Departmental classification of budget expenditures*) — групування видатків, що відображає розподіл бюджетних асигнувань між міністерствами і відомствами — безпосередніми отримувачами коштів із бюджету на заплановані заходи.

Відомчий бюджетний контроль (*Departmental budget control*) — контроль, який здійснюється контрольно-ревізійними управліннями чи відділами міністерств і відомств. Передбачає перевірку цільового використання коштів, виділених із бюджету на підприємствах, в організаціях і установах, які підпорядковуються міністерству чи відомству.

Внутрішній державний борг (*Domestic government debt*) — заборгованість держави юридичним і фізичним особам, яка утворилась у зв'язку із залученням їх коштів на внутрішньому фінансовому ринку для фінансування видатків бюджету та виконання державних програм і замовлень.

Внутрішньогосподарський бюджетний контроль (*Internal budgetary control*) — перевірка розрахунків з бюджетом за податками і платежами та використання виділених бюджетних коштів, яка здійснюється фінансовими службами підприємств, організацій і установ.

Відповідальний виконавець (*Responsible executor*) — це юридична особа, яка несе безпосередню відповідальність за виконання програми і забезпечує виконання однієї або кількох бюджетних програм у системі головного розпорядника або поза нею.

Власні джерела надходжень (*Own sources of income*) — тільки ті надходження, які певні органи місцевого самоврядування отримують шляхом застосування фіскальних інструментів згідно з переданими їм повноваженнями. Відповідно, до них не входять платежі по міжурядових трансфертах, виділені певному органу влади з державних чи інших установ, так само як спільні чи інші доходи, обсяг та рівень яких визначаються органом влади вищого рівня.

Власні повноваження (*Own powers*) — повноваження, відповідальність за надання та фінансування яких, відповідно до законодавства, несуть місцеві органи влади.

Відповідальність за порушення фінансового законодавства (*Liability for violation of financial legislation*) - форма реалізації державно-владного примусу, що виникає у разі вчинення порушення приписів фінансово-правових норм і полягає у застосуванні спеціально уповноваженими державними органами до правопорушника передбачених законом санкцій.

Г

Гарантована позика (*Guaranteed loan*) — 1) форма державного кредиту, погашення суми і сплата процентів за яким забезпечується заставою державного майна або певними доходами; 2) гарантовані урядом облігаційні позики місцевих органів влади, випущені під конкретні окуплені місцеві інвестиційні проекти.

Гарантований державний борг (*Guaranteed public debt*) - загальна сума запозичених та ще не повернутих суб'єктами господарювання України коштів, зобов'язання за якими забезпечено державними гарантіями.

Головний розпорядник бюджетних коштів (*Chief budget officer*) — державні установи, які отримують кошти безпосередньо з державного бюджету для виконання своїх повноважень в особі його керівника, якому надане головне право розпоряджатися виділеними бюджетними асигнуваннями, а також направляти їх для використання за бюджетним призначенням.

Граничні величини державного боргу і фіскального дефіциту (*Public debt and fiscal deficit limits (Maastricht Criteria)*) (Маастрихтські критерії) — гранично припустимі показники державного боргу (валового боргу сектору державного управління) — 60 % до ВВП і фіскального дефіциту (сектору державного управління) — 3 % до ВВП, які встановлені Маастрихтською угодою для країн — членів Європейського Союзу як критерій їх участі в Європейському валютному союзі.

Д

Декрементальне бюджетування (*Deremental budgeting*) — складання і виконання бюджетів (кошторисів) з деяким зменшенням бюджетних призначень порівняно з попереднім періодом.

Депонуляція (*Depopulation*) – зменшення чисельності населення внаслідок перевищення смертності над народжуваністю.

Депресивна територія (*Depressed territory*) – регіон чи його частина – територія у межах району, міста або їх сукупності, у межах якої (яких) рівень розвитку за показниками, значно поступається відповідним середнім показникам у країні.

Депресивні сільські райони (*Depressed rural areas*) – це райони, у яких протягом останніх трьох років є найнижчими щільність сільського населення, природний приріст населення, найвищою – частка зайнятих у сільському господарстві, найнижчий обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на одну особу та найнижчий рівень середньої заробітної плати.

Депозитні суми (*Deposit amounts*) — кошти, що не належать бюджетній установі, надходять у тимчасове її розпорядження і з настанням відповідних

умов перераховуються за призначенням. Вони не належать до коштів спеціального фонду.

Державна дотація (State grant) — кошти, що виділяються з бюджету підприємствам на покриття їхніх збитків.

Державна позика (Government loan) — залучення державою коштів від юридичних і фізичних осіб, урядів інших країн, міжнародних фінансових організацій на умовах поворотності, терміновості і платності.

Державна субвенція (State subvention) — цільове виділення коштів з бюджету суб'єктам підприємницької діяльності на фінансування певних програм і проектів на умовах пайової участі бюджету та отримувача коштів. За міжнародною термінологією — це зв'язаний, спеціальний, умовний трансферт, який надається за певної участі у фінансуванні з боку отримувача.

Державне регулювання (State regulation) — форма цілеспрямованого впливу держави через систему економічних, правових і адміністративних методів з метою забезпечення або підтримки тих інших економічних процесів, створення сприятливих умов для розвитку усіх інституціональних одиниць.

Державні соціальні стандарти (State social standards) — встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій.

Державні соціальні гарантії (State social garanties) — встановлені законами та іншими нормативно-правовими актами, мінімальні розміри оплати праці, доходів громадян, пенсійного забезпечення, соціальної допомоги, розміри інших видів соціальних виплат, які забезпечують рівень життя не нижчий від прожиткового мінімуму.

Державний борг (State debt) — сума заборгованості держави зовнішнім і внутрішнім кредиторам.

Державний бюджет (National budget) — основний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту і централізовано розподіляє її на розвиток економіки, для потреб соціального захисту населення, утримання органів державної влади й управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Державний грант (State grant) — державне замовлення на виконання наукових досліджень і розробок.

Державний реєстр фізичних осіб платників податків та інших обов'язкових платежів (State register of individual taxpayers and other compulsory payments) — автоматизований банк даних, створений для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб-платників; містить загальні відомості про громадян, дані про отримані ними доходи і сплачені суми податку на доходи фізичних осіб (ПДФО).

Державні боргові зобов'язання (Government debt obligations) — державні цінні папери, що засвідчують відносини у межах позики, в яких боржником є органи державного управління.

Державні інвестиції (Public investment) — вкладення за рахунок коштів бюджету чи цільових фондів в інвестиційні проекти чи соціально-економічні програми.

Державні субсидії (Government subsidies) — усі невідплатні поточні виплати підприємствам та громадянам, що не передбачають: а) компенсації у вигляді спеціально обумовлених виплат або товарів і послуг в обмін на проведені платежі; б) видатки, пов'язані з відшкодуванням збитків державних підприємств. За міжнародною термінологією — це зв'язаний, спеціальний, умовний трансферт, що не вимагає участі у фінансуванні з боку отримувача.

Державні трансферти (Government transfers) — невідплатні і безповоротні платежі з бюджету юридичним і фізичним особам, що не являють собою придбання товарів чи послуг, надання кредиту або виплату непогашеного боргу.

Державні цільові фонди (State trust funds) — це фонди, які створені відповідно до законодавства України і формуються за рахунок визначених ним внесків юридичних і фізичних осіб.

Державні цінні папери (Government securities) — боргові зобов'язання, емітовані державою.

Державні фінанси (State finance) — сфера грошових відносин, що виникла у зв'язку з розподілом і перерозподілом вартості валового внутрішнього продукту і частини національного багатства, пов'язана з формуванням фінансових ресурсів у підпорядкування держави й підприємств і використанням державних коштів на витрати з розширення виробництва, задоволення соціально-культурних потреб населення, оборони країни й державного управління. Державні фінанси функціонують на загальнодержавному, регіональному й місцевому рівнях і включають бюджет, позабюджетні фонди, державний кредит, фінанси державних і муніципальних підприємств.

Дефіцитне фінансування (Deficit financing) — забезпечення видатків бюджету за рахунок державних позик або емісії грошей в умовах дефіциту бюджету.

Дисконтна вартість (Discount value) — вартість майбутніх доходів або витрат, оцінена на сучасний момент. Використовується при формуванні бюджету, переважно для оцінювання інвестиційних проектів.

Дисконтування (Discounting) — процес додавання ставки процента до капітальної суми для визначення теперішнього еквівалента величини сум, які будуть отримані або витрачені в майбутньому.

Документальна перевірка (Documentary verification) — перевірка правильності розрахунків платників із бюджетом, що проводиться безпосередньо в платника на підставі даних бухгалтерського та податкового обліку й первинних документів. Д. п. бувають планові та зустрічні. Планові проводяться відповідно до графіків перевірок не рідше одного разу на два роки і

не частіше одного разу на рік, *зустрічні* — як тільки виникає необхідність перевірки на тих підприємствах, діяльність яких пов'язана з діяльністю платника, в якого проводиться планова Д. п.

Дотація вирівнювання (*Equalization grant*) — міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує.

Доходи бюджету (*Budget revenues*) — усі надходження відповідного бюджету на безповоротній основі у вигляді податкових і неподаткових платежів, доходів від операцій з капіталом, офіційних трансфертів і доходів державних цільових фондів, включених до бюджету, справляння яких передбачене законодавством України (включаючи трансферти, дарунки, гранти).

Доходи від операцій з капіталом (*Income from capital operations*) — доходи бюджету у вигляді надходжень від продажу основного капіталу, державних запасів товарів, землі та нематеріальних активів.

Делеговані повноваження (*Delegated powers*) — повноваження органів виконавчої влади, надані органам місцевого самоврядування законом, а також повноваження органів місцевого самоврядування, які передаються відповідним місцевим державним адміністраціям за рішенням районних, обласних рад. Всі угоди про передачу видатків на виконання делегованих державних повноважень укладаються до 1 серпня року, що передує плановому.

Державний контроль за використанням бюджетних асигнувань (*State control over the use of budgetary*) — одна із складових бюджетного контролю, основним завданням якого є досягнення цільового, раціонального та ефективного використання бюджетних коштів. Цей контроль здійснюється фінансовими органами.

E

Економіка регіональна (*Regional economy*) — галузь економічної науки, яка вивчає закони і закономірності суспільного відтворення, механізм їх дії та реалізації на регіональному рівні.

Економічна безпека (*Economic security*) — такий стан економічного механізму країни, який характеризується збалансованістю і стійкістю до негативного впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, його здатністю забезпечувати на основі реалізації національних економічних інтересів сталий і ефективний розвиток вітчизняної економіки і соціальної сфери.

Економічна класифікація видатків бюджету (*Economic classification of budget expenditures*) — групування видатків бюджетів усіх рівнів за їх економічним змістом і цільовим призначенням.

Ефект збалансованого бюджету (*Effect of a balanced budget*) — сукупний перерозподільний вплив оподаткування і державних видатків, профінансованих за рахунок зібраних податків, на соціально-економічний розвиток.

Є

Єдиний банк даних платників податків — юридичних осіб (*The only database of taxpayers - legal entities*) — автоматизована система збору, накопичення та обробки інформації про платників податків — юридичних осіб.

Єдиний казначейський рахунок (*Single treasury account*) - це рахунок, відкритий Державному казначейству України в Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у Системі електронних платежів Національного банку України. Це система бюджетних рахунків органів Державного казначейства, що відкриті в органах казначейства за відповідними балансовими рахунками, на які зараховуються податки, збори, інші обов'язкові платежі державного та місцевих бюджетів та надходження від інших джерел, і з яких органами Державного казначейства здійснюються платежі безпосередньо на користь суб'єктів господарської діяльності, які виконали роботи або надали послуги розпорядникам бюджетних коштів.

Ж

Житлова субсидія (*Housing subsidy*) – адресна грошова (безготівкова) допомога малозабезпеченим сім'ям, що надається державою за рахунок бюджетних коштів на сплату житлово-комунальних послуг, отримання зрідженого газу, твердого палива.

З

Загальний фонд (*General fund*) – головна складова кошторису, в якому містяться дані про надходження із загального фонду бюджету та розполілу витратів за кодами економічної класифікації.

Закон Вагнера (*Wagner's Act*) — виведена німецьким класиком фінансової науки Адольфом Вагнером емпірична закономірність більш швидкого зростання державних витратів порівняно з національним продуктом і, як результат, — постійне збільшення масштабів одержавлення національного продукту.

Закон Гремма—Рудмена—Холлінгса (*Gramm's —Rudman's —Hollings's Act*) — закон, прийнятий конгресом США в 1985 р., який передбачав поступове автоматичне зменшення дефіциту федерального бюджету шляхом щорічного його скорочення на певну суму.

Закон про Державний бюджет України (*Act on the State Budget of Ukraine*)— закон, який затверджує повноваження органам державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду.

Закріплені доходи (*Fixed income*) — доходи, які повністю або частково (відповідно до заздалегідь установлених, незмінних і єдиних нормативів) надходять до відповідних бюджетів.

Затрати—вигоди (*Cost — benefits*) — у контексті бюджетного менеджменту метод аналізу фінансово-господарських альтернатив при формуванні бюджету під кутом зору порівняльної вартості затрат і одержаних результатів. Як аналітичний метод західної практики широко використовується при аналізі капіталовкладень у державному секторі.

Зведені кошториси і зведені плани асигнувань (*Consolidated estimates and consolidated allocation plans*) — зведення показників індивідуальних кошторисів і планів асигнувань розпорядників коштів бюджету нижчого рівня, що складаються головним розпорядником. Зведені кошториси не затверджуються.

Завдання бюджетної програми (*Tasks of the budget program*) — конкретний запланований вид діяльності, що оцінюється у вимірюваних показниках та здійснюється у конкретно визначений проміжок часу; це короткострокова ціль, яка визначає короткостроковий прогрес у досягненні загальної цілі.

Захищені статті місцевого бюджету (*Protected items of local budget*) — статті видатків місцевого бюджету, обсяг яких не може змінюватися при проведенні скорочення затверджених бюджетних призначень.

Зведене планування (*Summary planning*) — одна з частин складання бюджету, що полягає у визначенні основних напрямів планової роботи, шляхів та способів реалізації фінансових активів, забезпечує балансування бюджету держави в розрізі запланованих податкових та неподаткових надходжень та видатків держави на запланований період.

Зовнішній державний борг (*External public debt*) — це борг іноземним державам, організаціям і особам.

I

Інвестиції (*Investment*) — довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі економіки всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку. Види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Індивідуальний бюджетний запит (*Individual budget request*) — логічне продовження загального бюджетного запиту. Він містить ґрунтовний виклад розподілених граничних обсягів видатків за кожною бюджетною програмою.

Інкrementальне бюджетування (*Incremental budgeting*) — складання і виконання бюджетів (кошторисів) з деяким збільшенням бюджетних призначень порівняно з попереднім періодом. Бюджетний менеджмент у процесі І. б. передбачає аналіз на теоретичній основі феномену спадної або граничної корисності додаткових вигід, одержаних від додаткових затрат.

Інновація (*Innovation*) — новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентноздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Кінцевий результат впровадження нововведення з метою зміни обсягу управління та одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту.

Інституціоналізм (*Institutionalism*) — течія економічної думки, що пояснює поведінку людей переважно неекономічними мотиваціями (традиціями, національним менталітетом, звичками тощо).

Інтеграція (фінансова) (*Integration (financial)*) — взаємозв'язок і взаємодія країн у рамках міждержавних союзів на основі уніфікації й гармонізації національних фінансових систем, синхронізації проведення заходів фінансово-економічної політики, а також створення спільних наддержавних інститутів. Найбільш розвинена форма І. — Європейський Союз.

Іпотека (Mortgage) – вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні і користуванні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодер-жатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника.

К

Казначейська емісія (Treasury issue) — випуск в обіг казначейських білетів, зобов'язань і державних цінних паперів Державним казначейством чи іншими державними фінансовими органами.

Казначейська система касового виконання бюджету (Treasury system of cash execution of a budget) — зарахування коштів на рахунки бюджету та перерахування з них, що передбачає відкриття та ведення рахунків бюджету, мобілізацію коштів та фінансування видатків через спеціалізовану структуру — Державне казначейство.

Казначейський вексель (Treasury bill) — державний цінний папір, що є короткостроковим зобов'язанням держави за виконані роботи та надані послуги, випущеним на період від трьох до 12-ти місяців, за якими дохід власників формується як різниця між номінальною ціною векселя та ціною продажу його зі знижкою проти номіналу.

Капітальні бюджетні трансферти (Capital budget transfers) — неповоротні і невідплатні односторонні платежі органів державного управління, які не ведуть до виникнення або погашення фінансових вимог. Призначені на придбання капітальних активів, компенсацію втрат, пов'язаних з пошкодженням основного капіталу або збільшенням капіталу отримувачів.

Касове виконання бюджету (Cash execution of a budget) — приймання та зарахування доходів на рахунки бюджету, зберігання і перерахування коштів з цих рахунків на фінансування видатків бюджету.

Контроль в державному управлінні (Control in public administration) — одна із найважливіших функцій державної влади та управління, яка дозволяє порівняти фактичний стан у тій чи іншій галузі з вимогами, які поставлені перед нею; виявити недоліки та помилки в роботі і попередити їх, оцінити відповідність здійснення інших функцій управління завданням, що поставлені перед ним. Контроль стає можливим завдяки наявності суб'єкта, об'єкта управління та взаємозв'язку між ними. Відповідно, контроль як тип відносин ставленням суб'єкта до власної діяльності або до діяльності інших суб'єктів з точки зору дотримання певних норм. За допомогою контролю суб'єкт управління отримує інформацію для коригування управлінської діяльності. Діяльність, об'єднаних в певну структуру суб'єктів контролю, спрямована на досягнення управлінських цілей і заснована на використанні принципів, типів, методів і технологій контролю, визначається як процес контролю.

У державному управлінні розрізняють такі види контролю як управлінський і бюджетний.

Управлінський контроль - це процес спостереження і регулювання діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з метою поліпшення виконання організаційних завдань.

Бюджетний контроль здійснюється у формі різного роду перевірок з метою виявлення відповідності здійснюваних видатків попередньо затверджуваним кошторисам.

Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування (*Local government budget revenue basket*) — податки і збори (обов'язкові платежі), які закріплені на постійній основі за бюджетами місцевого самоврядування та які враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Кошторис (*Estimate*) — фінансовий документ, у якому в плановому порядку визначаються обсяги коштів на фінансування певних об'єктів, програм і заходів з визначенням їх цільового призначення і розподілом за окремими періодами фінансування. У бюджетному плануванні розрізняють такі види кошторисів: індивідуальний, загальний, кошторис на проведення централізованих заходів, зведений.

Кошторис доходів і видатків бюджетної установи та організації (*Estimated income and expenditure of a budget institution and organization*) — основний плановий документ, який надає повноваження бюджетній установі щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень.

Кошторисне фінансування (*Estimated financing*) — виділення коштів на утримання закладів, установ і організацій, виконання певних програм і реалізацію певних заходів на підставі спеціального фінансового документа — кошторису.

Кредитування за вирахуванням погашення (*Lending net of repayment*) — операції, пов'язані з наданням коштів із бюджету на умовах повернення, платності й строковості, в результаті яких з'являються зобов'язання перед бюджетом, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету.

Комплексні ревізії (*Comprehensive audits*) — це ревізії, що дозволяють глибше вивчити широке коло питань, які характеризують усі ділянки і сторони господарської діяльності підприємства, організації, установи.

Конкретно-адресне планування (*Specific address planning*) — одна з частин складання бюджету, що визначає взаємовідносини з бюджетом по всій сукупності фінансових планів та кошторисів доходів та видатків бюджетних організацій.

Корегуючі коефіцієнти (*Correction coefficients*) — коефіцієнти, які затверджуються Кабінетом Міністрів України для коригування фінансових нормативів бюджетної забезпеченості та враховують відмінності у вартості надання соціальних послуг залежно від: 1) кількості населення та споживачів соціальних послуг; 2) соціально-економічних, демографічних, кліматичних, екологічних та інших особливостей (з часу їх визначення) адміністративно-територіальних одиниць.

Конверсія позики (Loan conversion)– це зміна первинних умов позики щодо прибутковості.

Консолідація позики (Loan consolidation)– це зміна термінів дії раніше випущених позик.

Л

Лімітна довідка (Limit certificate) – це документ, який містить затверджені бюджетні призначення та їх помісячний розподіл, а також інші показники, що згідно з законодавством мають бути визначені на основі відповідних нормативів.

Ліцензія (License) — спеціальний дозвіл юридичній особі уповноваженим на це державним органом здійснювати конкретні, обумовлені законом господарські операції, включаючи зовнішньоекономічні.

М

Межа малозабезпеченості (бідності) (The poverty line (poverty)) – соціально-економічне явище, яке характеризується наявністю груп населення, в яких доходи і рівень споживання нижчий за прийнятій у суспільстві рівень скромного достатку. Це – величина середньодушового доходу, який забезпечує непрацевдатному громадянину умови підтримання активного фізичного стану дорослих, соціального і фізичного розвитку дітей та підлітків, а також мінімальні духовні і соціальні запити споживання товарів і послуг на мінімальному рівні, встановленому законодавством.

Мережа розпорядника (Manager's network) – це згрупована розпорядником коштів бюджету у відповідності до законодавства України вичерпна інформація щодо установ (організацій), які у своїй діяльності підпорядковані цьому розпоряднику та/або діяльність яких координуються через нього, а також підприємств, госпрозрахункових організацій, громадських та інших організацій, що не мають статусу бюджетних установ і які одержують безпосередньо через цього розпорядника кошти з бюджету, як фінансову підтримку або уповноважені органами місцевої влади на виконання програм соціально-економічного розвитку.

Медична субвенція (Medical subvention)— спрямовуються на оплату поточних видатків закладів охорони здоров'я та програм у сфері охорони здоров'я. Субвенція може спрямовуватися на здійснення заходів з оптимізації мережі закладів охорони здоров'я. Залишки субвенції на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді для поточного утримання (крім заробітної плати) і оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я та виконання програм у сфері охорони здоров'я з урахуванням цільового призначення субвенції (ст.103-4. Розділ IV. Міжбюджетні відносини БК України).

Митна вартість товарів (Customs value of goods) — заявлена декларантом або визначена митним органом вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, яка обчислюється на момент перетинання товарами митного кордону України.

Митні органи (Customs authorities) — спеціально уповноважені органи виконавчої влади в галузі митної справи, на які відповідно до Митного кодексу України та інших законів України покладено безпосереднє здійснення митної справи.

Міжбюджетні трансферти (Intergovernmental transfers) — кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Мінімальна бюджетна забезпеченість (Minimum budget security) — мінімально припустима вартість послуг держави у грошовому виразі, наданих органами державної влади або органами місцевого самоврядування в розрахунок на душу населення за рахунок коштів відповідних бюджетів.

Місцева позика (запозичення) (Local loan (borrowing)) — залучення органами місцевої влади і самоврядування коштів на умовах повернення, терміновості і платності.

Місцевий борг (Local debt) — зобов'язання, що виникають щодо місцевих позик (запозичень), узятих на себе гарантій (поручительств) за зобов'язаннями третіх осіб, інші зобов'язання.

Місцевий фінансовий орган (Local financial authority) — установа, що відповідно до законодавства України організовує та здійснює функції щодо складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету.

Місцеві бюджети (Local budgets) — бюджети адміністративно-територіальних одиниць, призначені для фінансового забезпечення закріплених і делегованих відповідним місцевим органам державної влади і самоврядування функцій.

Метод прямого рахунку (Direct account method) — передбачає деталізований розрахунок показників у бюджеті, враховуючи реальні потреби і показники у розрізі окремих статей доходів і видатків по кожному підприємству, організації, установі.

Мінімальний рівень соціальних потреб (Minimum level of social needs) — гарантований державою мінімальний рівень соціальних послуг на душу населення в межах території України.

Моніторинг (Monitoring) — система спостереження та контролю за станом об'єктів, явищ з метою забезпечення раціонального використання та запобігання критичним та кризовим ситуаціям.

Н

Надходження до бюджету (Budget Receipts) — доходи бюджету та кошти, залучені в результаті взяття боргових зобов'язань органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим або органами місцевого самоврядування.

Недоїмка (Arrears) — суми податків та інших обов'язкових платежів, не внесені в установлений строк, що стягуються з нарахуванням пені.

Неподаткові надходження (Non-tax revenues) — доходи бюджету у вигляді доходів від власності та підприємницької діяльності, адміністративних зборів і платежів, некомерційного та побічного продажу, надходжень від штрафів і фінансових санкцій, інших неподаткових надходжень.

Нерозподілені видатки (Retained expenditures) — видатки з резервних фондів Кабінету Міністрів України та фондів непередбачених видатків Ради Міністрів Автономної Республіки Крим, обласних та місцевих державних адміністрацій, виконкомів місцевих рад.

Нормативи витрат (фінансування) (Cost ratios (financing)) — показники поточних і капітальних видатків із бюджетів усіх рівнів на забезпечення задоволення потреб на рівні, не нижчому від державних соціальних стандартів і нормативів.

Новація позики (Loan innovation) — це угода між позичальником і позивачем з заміни зобов'язання за зазначеною фінансовою позикою іншим зобов'язанням.

Наступний бюджетний контроль (The next budget control) Independent budgetary control проводиться після закінчення бюджетного року або певного звітного періоду в межах бюджетного року. Полягає у виявленні причин відхилень даних від планових, повноти і своєчасності надходження передбачених бюджетом коштів, перевірці цільового використання коштів. Здійснюється на основі звітних бухгалтерських документів.

Незалежний бюджетний контроль (Independent budget control) здійснюють спеціалізовані аудиторські фірми і служби. Полягає у перевірці бюджетної звітності на предмет правильності її складання відповідно до встановлених правил бухгалтерського обліку та відповідності діяльності підприємства, організації, установи відповідним нормативним актам.

Нормативний метод (Normative method) — заснований на використанні норм і нормативів, встановлених по відношенню як до детальних, так і до узагальнених показників.

О

Облігації державної позики (Government loan bonds) — облігації, емітовані державою з метою фінансування бюджету чи інвестиційних проектів.

Облік надходжень податків (Accounting of tax revenues) — накопичення інформації в картках особових рахунків про платежі в бюджет у розрізі окремих платників і видів податків та обов'язкових платежів.

Облік платників (Payers accounting) — реєстрація платників податків, включення їх та даних про них до відповідних облікових реєстрів, вжиття заходів щодо виявлення платників з метою забезпечення повноти обліку.

Обов'язкові платежі (Mandatory payments) — платежі податкового і неподаткового характеру до бюджету і державних фондів цільового призначення, внесення яких передбачено відповідними законодавчими актами.

Органи стягнення (Organs of collection) — податкові, митні та інші державні органи, яким відповідно до закону надано право стягнення до бюджету податків, зборів (обов'язкових платежів) та інших надходжень.

Освітня субвенція (*Educational subvention*) — це оплата праці з нарахуваннями педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та інших закладів освіти в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти. Залишки коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів, відповідно до статей Бюджетного кодексу України (ст. 103-2. Розділ IV. Міжбюджетні відносини БК України).

Облік виконання бюджету (*Budget execution accounting*) – це забезпечуюча система, на якій засновується бюджетний процес, а саме повне, своєчасне і достовірне відображення процесу виконання Державного і місцевих бюджетів. Складовими організації обліку є: первинні документи, якими оформляються операції щодо виконання бюджету, і схеми їх документообороту; облікові реєстри, в яких відображаються ті чи інші операції, та порядок ведення запису в них; план рахунків із обліку виконання бюджету.

Оборотна касова готівка (*Revolving cash*) — частина залишку коштів загального фонду відповідного бюджету, яка формується на початок планового бюджетного періоду з метою покриття тимчасових касових розривів. Збереження розміру оборотної касової готівки на кінець бюджетного періоду має бути обов'язковим. Оборотна касова готівка встановлюється у розмірі не більше 2 відсотків планових видатків загального фонду бюджету і затверджується відповідно у законі про Державний бюджет України та рішенні про місцевий бюджет.

Одержувачі бюджетних коштів (*Recipients of budget funds*) – це юридичні та фізичні особи, що не мають статусу бюджетної установи, а саме: 1) державні (комунальні) організації, установи та підприємства, 2) юридичні особи інших форм власності, 3) фізичні особи, в тому числі і фізичні особи – підприємці.

II

Паспорт бюджетної програми (*Passport of a budget program*) – це документ, що визначає суму коштів, необхідних для виконання бюджетної програми, законодавчі підстави її реалізації, мету, завдання, напрями діяльності, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми, на підставі якого здійснюється контроль за цільовим і фективним використанням бюджетних коштів і аналіз виконання бюджетної програми.

Пеня (*Fine*) — фінансова санкція, яка стягується з платників за порушення встановлених строків сплати податків та обов'язкових платежів.

Первинні документи (*Initial documents*) — це письмове свідоцтво про здійснення певних операцій, яке надає юридичну силу даним бухгалтерського

обліку. П. д. забезпечує обліку суцільне та безперервне відображення виконання бюджету.

Перевірка (Audit) — обстеження і вивчення окремих сторін фінансово-господарської діяльності підприємств, організацій, установ або їх підрозділів. П. поділяється на: *камеральну* — проводиться на момент отримання відповідними контрольними органами певних звітних документів з метою з'ясування повноти та своєчасності наданих звітів, дотримання вимог щодо порядку заповнення документів, відповідності розрахункових даних звітним, їх послідовності у формах звітності та ін.; *документальну*, яка здійснюється відповідно до річних планів контрольної-економічної роботи і квартальних графіків перевірок, які складаються по кожній ланці роботи, і має на меті перевірку повноти та правильності відображення в обліку результатів минулої П., відповідність показників балансу даним синтетичного та аналітичного обліку за рахунками, дотримання положень обліку наявних бюджетних коштів та їх витрачання тощо.

Періодична бюджетна звітність (Periodic budgeting) — звітність, що подається розпорядниками коштів за певні проміжки часу (місяць, квартал) у законодавчо встановлені терміни.

План асигнувань (Allocation plan) — це помісячний розподіл видатків затверджених у кошторисі загального фонду.

План рахунків з обліку виконання бюджету (Plan of accounts an account of execution of a budget) — система рахунків бухгалтерського обліку операцій з виконання бюджету держави, об'єднаних у групи з однаковим економічним змістом та призначенням.

Планування індикативне (Indicative planning) — одна з форм державного регулювання ринкової економіки. В індикативному плануванні виокремлюють два типи планів: кон'юктурний (його сутність полягає в забезпеченні економічної рівноваги на ринку, тобто високої зайнятості, рівноваги платіжного балансу, стабілізації цін тощо) і структурний (засіб досягнення певних структурних змін в економіці, який полягає в забезпеченні розвитку пріоритетних галузей).

Планування оперативне (Fast planning) — поточне виконавче та виробничо-фінансове планування на короткі періоди часу, зорієнтоване на доповнення, деталізацію, внесення коректив у намічені раніше плани і графіки робіт.

Планування—програмування—бюджетування (Planning — programming — budgeting) — трьохступенева система розроблення бюджету, функціонувала в США з 1961 до 1971 р. Складається з трьох стадій: планування (визначення загальної мети, способів її досягнення, обсягу потрібних коштів); програмування (визначення в межах виділених ресурсів конкретних програм умов і термінів їх реалізації); бюджетування (розподіл коштів для виконання програм протягом п'яти років).

Платіж (Payment) — погашення зобов'язання, що виникло в поточному або попередніх бюджетних періодах.

Податкова заборгованість (Tax liabilities) — суми несплачених в установлені строки податків та обов'язкових платежів, а також нараховані на них суми пені, штрафів та інших фінансових санкцій.

Податкова застава (Tax pledge) — все майно і майнові права платника незалежно від суми податкової заборгованості. Запроваджується як спосіб забезпечення погашення платником податкової заборгованості.

Податкова звітність (Tax reporting) — сукупність документів зі звітними даними про нарахування та сплату в бюджет податків і податкових платежів. Складається і подається в податкові органи платниками податків у визначений термін.

Позабюджетна діяльність бюджетних установ та організацій (Extra-budgetary activities of budgetary institutions and organizations) — надання платних послуг, виконання робіт чи здійснення іншої діяльності, пов'язаної з основною діяльністю установ та організацій, доходи від якої спрямовані на здійснення видатків спеціального фонду, передбачених у кошторисі. Ця діяльність не має на меті отримання комерційного прибутку.

Позабюджетні кошти (Extra-budgetary funds) — кошти, які бюджетні установи та організації отримують понад асигнування, що виділяються їм із загального фонду державного та/або місцевих бюджетів, і використовуються суворо за цільовим призначенням. Позабюджетні кошти поділяються за принципом походження та використання на спеціальні кошти, суми за дорученнями, депозитні кошти та інші позабюджетні кошти.

Позичка місцевим бюджетам (Loan to local budgets) — короткострокова позичка, що її надають фінансово-кредитні установи для покриття тимчасового касового розриву у бюджеті у зв'язку з перевищенням видатків над доходами в окремі періоди року.

Політика регіональна (Regional policy) — сукупність соціально-економічних, правових і адміністративно-організаційних засобів і методів, що органічно поєднують загальнодержавні і регіональні інтереси і спрямовані на те, щоб на основі планомірного і пропорційного розвитку регіонів, принципово нових підходів до розвитку продуктивних сил та ефективного використання місцевих ресурсів забезпечити істотне зростання життєвого рівня населення регіонів як стратегічної мети.

Політика соціальна (Social policy) — комплекс соціально-економічних заходів держави, підприємств, установ, організацій, спрямований на послаблення нерівності в розподілі доходів і майна, на захист населення від безробіття, підвищення цін, знецінення трудових заощаджень та ін.

Помісячний розпис асигнувань загального фонду державного бюджету (Monthly schedule of allocations of a general fund of state budget) — розпис асигнувань загального фонду державного бюджету на рік за місяцями в розрізі головних розпорядників за програмною та скороченою економічною класифікацією видатків бюджету. Скорочена економічна класифікація видатків бюджету включає: оплату праці працівників бюджетних установ (код 1110), нарахування на заробітну плату (код 1120), оплату комунальних послуг та енергоносіїв (код 1160), поточні трансферти населенню (код 1340). Усі інші економічні категорії видатків відображаються загальною сумою за кодом 5000 «інші видатки».

Поточний бюджетний контроль (Current budget control) — контроль, що проводиться у процесі виконання бюджету, кошторисів доходів і видатків протягом бюджетного року. Здійснюється на підставі первинних документів оперативного і бухгалтерського обліку та звітності.

Поточні видатки (Current expenses) — видатки бюджетів на утримання мережі підприємств, установ, організацій та органів, яка діє на початок бюджетного року та набуває чинності в даному році, а також на фінансування заходів соціального захисту населення та інших заходів, які не належать до тих, що фінансуються за видатками розвитку.

Прогнозування (Prognostication) — науково обґрунтоване припущення вірогідності розвитку подій або явищ на основі статистичних, соціальних, економічних та інших досліджень.

Програма (Program) — форма цільового фінансування під виконання конкретного завдання уряду в комплексі з заходами адміністративно-організаційного характеру. Наприклад, у межах асигнувань, виділених на військові цілі, можуть виконуватися десятки окремих П. Як правило, П. мають багаторічний характер.

Програма регіональна (Regional program) — система взаємопов'язаних цілей, завдань і ресурсів, планів діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, спрямованих на забезпечення планомірно-пропорційного економічного та соціального розвитку регіону, підвищення життєвого рівня населення, охорону довкілля.

Програма класифікація видатків бюджету (Program classification of budget expenditures) — передбачає групування видатків за бюджетними програмами.

Проект бюджету (Draft budget) — оформлений у встановленому порядку документ, що подається Кабінетом Міністрів України, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями та виконавчими органами місцевого самоврядування відповідно до Верховної Ради України, Верховної ради Автономної Республіки Крим, а також відповідних Рад, в якому містяться обґрунтування бюджетних призначень та інших положень, запропонованих у проекті Закону про Державний бюджет України або в проекті рішення відповідної ради про місцевий бюджет.

Проектне фінансування (Project financing) — фінансування інвестиційних проектів на підставі затвердженої проектно-кошторисної документації за рахунок власних коштів, банківських кредитів чи бюджетних асигнувань.

Профіцит бюджету (Budget surplus) — перевищення доходів бюджету над його видатками.

Податковий менеджмент (Tax management) — це один із напрямів бюджетного менеджменту, або управління фінансами у сфері податків, тобто сукупність засобів та методів організації відносин із приводу розподілення ВВП та створення централізованого фонду держави – бюджету.

Податкові надходження (Tax revenues) — доходи, які розподіляються між різними рівнями органів самоврядування (наприклад, податок на доходи фізичних осіб та інші).

Поточний бюджет (Current budget) — доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для покриття поточних видатків.

Програмно-цільовий метод (Program-target method) — спосіб формування бюджету в розрізі бюджетних програм, спрямований на досягнення конкретного результату від витрачених бюджетних коштів.

Проект бюджету (Project budget) — проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту закону про державний бюджет або проекту рішення відповідної ради про місцевий бюджет.

Р

Ревізія (Revision) — система контрольних дій, які спрямовані на всебічну перевірку діяльності учасників бюджетного процесу з метою встановлення законності операцій з мобілізації, розподілу та використання бюджетних коштів, виявлення винних у бюджетних правопорушеннях посадових і матеріально відповідальних осіб і спричинених порушеннями фінансових витрат. Р. розрізняють за повнотою охоплення діяльності об'єкта, що ревізується (повні, часткові, тематичні, комплексні), за ступенем охоплення даних фінансово-господарських операцій (суцільна, вибіркова), залежно від даних, які є базою для проведення ревізії (документальні, фактичні) та залежно від організації ревізії як процесу (планові, позапланові, додаткові, повторні).

Реверсна дотація (Reverse grant) — це кошти, що передаються до Державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Рєєстраційні рахунки (Registration accounts) — рахунки, які відкриваються в органах Державного казначейства розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів для обліку доходів і видатків по загальному фонду Державного бюджету.

Рєєструктуризація боргів (Debt restructuring) – зміна термінів погашення і умов сплати боргових зобов'язань для уникнення банкрутства.

Рефінансування державного боргу (Debt refinancing) — погашення попередньої заборгованості за допомогою випуску нових позик або шляхом заміни короткострокових зобов'язань на середньо - чи довгострокові.

Річна бюджетна звітність (Annual budget reporting) — звітність, що подається розпорядниками коштів у контрольні та вищестоящі органи після закінчення року в законодавчо встановлені терміни.

Річний розпис асигнувань державного бюджету (Annual schedule of state budget allocations) — розпис асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету на рік у розрізі головних розпорядників коштів за програмною та повною економічною класифікацією видатків бюджету без розподілу за періодами року.

Рішення про місцевий бюджет (Decisions on local budget) — нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи місцевої ради, виданий в установленому законодавством України порядку, що містить затверджені повноваження відповідно Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевій державній адміністрації або виконавчому органу місцевої ради здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

Розасигнування кредитів (Distribution of loans) — розподіл коштів головними розпорядниками кредитів підпорядкованим підприємствам, установам й організаціям.

Розмежування видатків між бюджетами (Cost-sharing between budgets) — законодавчий розподіл видатків, що фінансуються з бюджету, між ланками бюджетної системи відповідно до розподілу функцій держави між рівнями державної влади й управління.

Розмежування доходів між бюджетами (Separation of revenues between budgets) — законодавчий розподіл установлених загальнодержавних податків та обов'язкових платежів між ланками бюджетної системи з метою забезпечення надійної фінансової бази кожного бюджету.

Розпис бюджетних асигнувань (видатків бюджету) (List of budget allocations (budget expenditures)) — детальне відображення запланованих видатків бюджету відповідно до бюджетної класифікації. Складається на весь бюджетний рік з місячною розбивкою. Р. б. а. поділяється на річний розпис асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету та помісячний розпис асигнувань загального фонду державного бюджету.

Розпис доходів державного бюджету (List of revenues of the state budget) — основний оперативний план розподілу доходів за структурою бюджетної класифікації, термінами надходження і витрачання бюджетних коштів протягом року. Р. д. д. б. поділяється на річний розпис доходів загального і спеціального фондів державного бюджету та помісячний розпис доходів загального фонду державного бюджету.

Розпорядники бюджетних коштів (Budget managers) — бюджетні установи в особі їх керівників, уповноважені на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення видатків з бюджету. За обсягом наданих прав Р. б. к. поділяються на головних розпорядників коштів бюджету та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня.

Реєстри аналітичного обліку (Analytical accounting registers) — слугують для обліку деталізованих даних, що детально характеризують усі сторони бюджетних відносин. Необхідні для управління та керування роботою підприємств, установ, організацій, контролю та планування обсягу коштів, інше.

Реєстри синтетичного обліку (Synthetic accounting registers) — слугують для обліку інформації про склад та рух коштів, їхні джерела та господарські процеси в узагальненому вигляді та в єдиному грошовому вимірюванні (виразі).

Резерви (Reserves) — це запас матеріальних засобів або фінансових ресурсів на випадок виникнення незапланованих проблем, резервний фонд державного і місцевого бюджету.

С

Сансет (Sunset) — бюджетно-процесуальна процедура, що легітимізує припинення фінансування певної установи, програми або проекту, якщо тільки право на їх діяльність чи виконання не продовжують на новий термін.

Секвестр бюджету (Sequestration of a budget) — пропорційне скорочення видатків з усіх статей бюджету (крім захищених) протягом часу, що залишається до закінчення поточного бюджетного року.

Сектор державний (Public sector) — частина економіки, що знаходиться у власності держави, управляється, регулюється та контролюється органами державної влади.

Сектор економіки (Economy sector) — велика, значна частина економіки, зазвичай — галузь чи сфера.

Системний аналіз (System analysis) — узагальнюючий аналіз фінансово-економічних явищ і процесів на основі їх взаємодії і взаємообумовленості, взаємозалежності всіх складових та факторів.

Соціальна справедливість (Social justice) — наявність рівних можливостей для реалізації своїх здібностей і задоволення соціально-економічних потреб для окремих індивідів, трудових колективів, соціальних верств, і груп залежно від рівня розвитку технологічного способу виробництва; одна з найважливіших цінностей життя суспільства, що передбачає урівноваженість прав і обов'язків громадян, а також інтересів суспільства, колективу і окремої особи.

Соціальне забезпечення (Social welfare) — фінансове утримання за рахунок бюджету громадян, які через об'єктивні причини не можуть мати самостійного джерела доходів або перебувати на утриманні інших громадян (інваліди від народження, діти-сироти, самотні люди похилого віку).

Соціальний захист (Social protection) — сукупність державних заходів і видатків бюджету, пов'язаних з наданням фінансової допомоги окремим верствам населення, які через незалежні від них причини не мають достатніх для самозабезпечення доходів.

Соціальні гарантії (Social guarantees) — це законодавчо закріплені конкретні норми, які стосуються вирішення питань соціального забезпечення населення. Соціальні гарантії визначаються:

– у грошовій формі (мінімальна заробітна плата, мінімальна пенсія, стипендії та матеріальні допомоги);

– у формі безоплатних послуг — пільги (компенсації — життєвонеобхідні пільги для окремих категорій населення; привілеї — "переваги" та "винятки із загальних правил" соціального забезпечення громадян);

– у формі дотацій, що спрямовуються на зниження цін і тарифів на товари та послуги масового попиту.

Соціальні допомоги (Social benefits) — це щомісячні грошові виплати із спеціальних державних фондів у встановлених законом випадках непрацездатним особам, які не працюють і не мають права на трудові пенсії та інші види грошового забезпечення (крім сімейних допомог).

Соціальні норми і нормативи (Social norms and standarts) — показники необхідного споживання продуктів харчування, непродовольчих товарів і послуг та забезпечення освітніми, медичними, житлово-комунальними, соціально-культурними послугами.

Соціальні пільги (Social benefits) – ця категорія за своєю суттю характеризує надзвичайно складні і соціально-конфліктні економічні відносини в системі, що є складовою регулювання життєвого рівня населення. Важливою економічною особливістю пільг є те, що вони надаються не у грошовій формі, а як безкоштовні послуги, що споживаються певними категоріями населення. Залежно від категорій отримувачів та видів пільг їх поділяють на дві основні форми: **компенсації** (або життєво необхідні та соціально виправдані пільги); **привілеї** (тобто такі пільги, які не є економічно необхідними та соціально справедливими).

Соціальні процеси (Social processes) – процеси, в основі яких лежать соціальні відносини у суспільстві, тобто такі відносини, які складаються між людьми в процесі життєдіяльності. Наслідком соціальних процесів завжди є зміна соціальної структури населення.

Спеціальні реєстраційні рахунки (Special registration accounts) – це рахунки, які відкриваються розпорядникам та одержувачам коштів відповідного бюджету для обліку доходів і видатків, передбачених їх кошторисами в частині спеціального фонду. До кожного реєстраційного та спеціальних реєстраційних рахунків в органах Державного казначейства відкриваються особові картки, які містять інформацію про виділені бюджетні кошти на оплату витрат, суми їх використання та залишку.

Спеціальний фонд (Special fund) – друга складова кошторису, в якому містяться дані про надходження до спеціального фонду бюджету та їх розподіл згідно з кодами економічної класифікації.

Субвенції (Subsidies) — міжбюджетні трансферти для використання з певною метою в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Суспільне благо (Public goods) — товар або послуга, надання якої одному споживачеві рівнозначне її доступності й іншим. Приватний сектор не може забезпечувати неподільні, неконкурентні в споживанні С. б. (національна безпека, судочинство, правопорядок і т. п.). Останні забезпечує держава за рахунок бюджетних коштів.

Стелі видатків (Expenditure ceilings) - граничні показники видатків бюджету та максимально можливі суми видатків головних розпорядників бюджетних коштів на кожен рік середньострокового періоду.

Стимулювання (активізація) (Incentive (activation)) – форми прояву цілеспрямованого впливу на людей шляхом спонукання і підготовки їх до дії, які передбачають забезпечення підвищення ефективності системи менеджмента як елемент процесу реалізації цілей управління.

Стратегічне планування (Strategic planning) – систематичний спосіб управління змінами, творчий процес визначення і здійснення найбільш важливих, дій, з огляду на сильні та слабкі сторони, загрози і можливості.

Стратегічне управління (Strategic management) – діяльність з управління, пов'язана з постановкою цілей і завдань організації та з підтримкою ряду взаємовідносин між нею і оточенням, що надає можливість їй досягти своїх цілей, відповідає її внутрішнім можливостям та дозволяє залишатись сприймаючою до зовнішніх запитів.

Середньострокове бюджетне планування (Medium-term budget planning) — це визначення розпорядниками бюджетних коштів плану своєї діяльності на середньостроковий період та обсягу необхідних коштів для досягнення цілей у середньостроковій перспективі у відповідності до Програми діяльності Уряду. Обов'язковою вимогою середньострокового планування бюджету є відбір відповідних напрямків діяльності і завдань виходячи з існуючих фінансових можливостей. Терміном середньострокового планування, виходячи з умов, що склалися в Україні, доцільно прийняти три наступні за поточним бюджетні роки.

Т

Транспарентність (прозорість) (Transparency (visibility)) — доведення до загального відома широкої громадськості інформації про рішення та дії органів влади, взагалі про діяльність будь-яких установ, організацій, суб'єктів господарювання посадових осіб.

Трансферти (Transfers) – кошти, що передаються з Державного бюджету або з місцевих бюджетів вищого рівня до бюджетів нижчого рівня у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій тощо.

Трансферти за кордон (Transfers abroad) — безоплатні, безповоротні платежі іншим країнам, міжнародним організаціям, наднаціональним органам, некомерційним зарубіжним закладам.

Трансферти населенню (Transfers to the population) — поточні платежі фізичним особам у грошовій формі, які призначені для збільшення їх доходу.

У

Управління державним боргом (Public debt management) - сукупність заходів держави з виплати доходів кредиторам і погашення позик, визначення умов і випуску нових державних цінних паперів.

Уніфікування позики (Unification of the loan)– це об'єднання декількох позик в одну, коли облігації раніше випущених позик обмінюються на облігації нової позики, що передбачає зменшення кількості видів цінних паперів, які обертаються одночасно.

Ф

Фінансове вирівнювання (Financial equalization) — механізм регулювання міжбюджетних взаємовідносин, спрямований на вирівнювання фінансових потенціалів регіонів і адміністративно-територіальних одиниць, за допомогою якого досягається баланс інтересів різних рівнів влади. *Вертикальне Ф.в.* передбачає рух бюджетних трансфертів між бюджетами вищого і нижчого рівнів

у порядку їх адміністративної підпорядкованості, *горизонтальне* — між бюджетами одного рівня за принципом національної солідарності та міжрегіональної взаємодопомоги.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості (*Financial standard of budgetary security*) — гарантований державою в межах наявних бюджетних ресурсів рівень фінансового забезпечення повноважень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих державних адміністрацій і виконавчих органів місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансові санкції (*Financial sanctions*) — штрафи та пені, які стягуються з платників податків за порушення податкового законодавства.

Фінансовий контроль (*Financial control*) — особлива сфера державного контролю, що являє собою діяльність фінансових органів по виявленню порушень законності, фінансової дисципліни і доцільності при формуванні, розподілі і використанні державних і муніципальних грошових фондів.

Фінансова діяльність держави (*Financial activity of the state*) - це діяльність держави по формуванню, розподілу і використанню централізованих і децентралізованих публічних грошових фондів з метою забезпечення здійснення функцій держави, завдань соціально-економічного характеру, управління, обороноздатності, діяльності державних органів.

Фінансова дисципліна (*Financial discipline*) - це чітке дотримання закріплених нормами права розпоряджень, що регулюють порядок формування, розподілу і використання публічних грошових фондів.

Фінансування бюджету (*Budget financing*) — надходження та витрати у зв'язку зі зміною обсягу боргу, а також зміною залишку готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття перевищення видатків бюджету над його постійними доходами.

Фіскальна консолідація (*Fiscal consolidation*) — постійне поліпшення бюджетного балансу, яке визначається розміром скорочення обсягу бюджетного дефіциту чи періодом, протягом якого відбувається постійне зниження дефіциту.

Фіскальна соціологія (*Fiscal sociology*) — напрям світової економічної думки, змістом і предметом якого є аналіз і дослідження відносин індивідумів і соціальних груп із державними фінансовими інститутами.

Фіскальні правила (*Fiscal rules*) — правила і процедури, на основі яких політичні діячі приймають рішення у сфері податково-бюджетної політики стосовно розміру і розподілу державних видатків та джерел і способів їх фінансування (податкового чи боргового).

Функціональна класифікація видатків бюджету (*Functional classification of budget expenditures*) — групування видатків бюджетів усіх рівнів, що відображає напрями використання коштів на виконання основних функцій держави.

Фактична ревізія (*Actual audit*)— це ревізія фактичної наявності грошових коштів і матеріальних цінностей, фактичного стану об'єкта, який перевіряється,

за їх наявності в натурі, їх відповідність даним бухгалтерського обліку.

Ц

Цільове фінансування (Targeted financing) — виділення коштів на фінансування конкретних об'єктів і суб'єктів, витрат, програм і проектів.

Цільові позики (Target loans) — позики, кошти від розміщення яких призначені для фінансування конкретних цілей з метою вирішення певних соціально-економічних завдань і які обумовлені емісією позики.

Ч

Чисті запозичення / чисте кредитування (Net borrowing / net lending) — одна з концепцій фіскального дефіциту. Чисті запозичення / чисте кредитування є сальдовим показником фінансового (фіскального) балансу сектору державного управління або державного сектору в цілому. Він розраховується, як правило, в Системі національних рахунків. Чисті запозичення (запозичення за мінусом погашення) свідчать про існування фіскального дефіциту і показують, який обсяг грошових ресурсів (заощаджень) додатково залучає даний сектор економіки з інших секторів. В ЄС встановлено граничний розмір для цього показника, розрахованого для сектору державного управління на базі даних Європейської системи національних рахунків (1995 р.), в 3 % ВВП.

Ю

Юридична особа (Legal entity) — підприємство, що виступає як суб'єкт громадянства, в тому числі господарських прав та обов'язків, яке має самостійний баланс, гербову печатку, розрахунковий рахунок у банку, діє на основі статуту або положення і відповідає у разі банкрутства за майно, що йому належить.

Предметний показчик

А		сторінки
Адміністрування бюджету	<i>Budget administration</i>	4
Акт перевірки	<i>Act of verification</i>	4
Акт ревізії	<i>Act of audit</i>	4
Алокація	<i>Allocation</i>	4
Аудит адміністративної діяльності	<i>Audit of administrative activities</i>	4
Аудит ефективності використання бюджетних ресурсів	<i>Audit of efficiency of use of budgetary resources</i>	4
Аналіз	<i>Analysis</i>	4
Акт звірки	<i>Certificate of inspection</i>	4
Б		
Банківська система касового виконання бюджету	<i>Banking system of cash execution of the budget</i>	4
Базова дотація	<i>Basic grant</i>	5
Бухгалтерський облік виконання бюджету	<i>Budget execution accounting</i>	
Бюджет автоматичний.	<i>Automatic budget</i>	5
Бюджет держави	<i>The state budget</i>	5
Бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет)	<i>Local government budget (local budget)</i>	5
Бюджет на підприємстві	<i>Budget at the enterprise</i>	5
Бюджет на нульовій основі	<i>Zero budget</i>	5
Бюджетна децентралізація	<i>Budget decentralization</i>	5
Бюджетна дотація	<i>Budget grant</i>	6
Бюджетна звітність	<i>Budget reporting</i>	6
Бюджетна інвестиція	<i>Budget investment</i>	6
Бюджетна класифікація	<i>Budget classification</i>	6
Бюджетна тактика	<i>Budget tactics</i>	6
Бюджетна стратегія	<i>Budget strategy</i>	6
Бюджетна позичка	<i>Budget loan</i>	6
Бюджетна політика	<i>Budget policy</i>	6
Бюджетна програма	<i>Budget program</i>	6
Бюджетна резолюція	<i>Budget resolution</i>	6
Бюджетна система України	<i>Budget system of Ukraine</i>	7
Бюджетна субвенція	<i>Budget subvention</i>	7
Бюджетна установа	<i>Budget institution</i>	7
Бюджетне асигнування	<i>Budget allocation</i>	7
Бюджетне зобов'язання	<i>Budget commitment</i>	7
Бюджетне планування	<i>Budget planning</i>	7

<i>Бюджетне право</i>	<i>Budget law</i>	7
<i>Бюджетне призначення</i>	<i>Budget purpose</i>	7
<i>Бюджетне прогнозування</i>	<i>Budget forecasting</i>	7
<i>Бюджетне регулювання</i>	<i>Budget regulation</i>	7
<i>Бюджетне фінансування</i>	<i>Budget financing</i>	7
<i>Бюджетний аудит</i>	<i>Budget audit</i>	8
<i>Бюджетна декларація</i>	<i>Budget declaration</i>	8
<i>Бюджетний дефіцит</i>	<i>Budget deficit</i>	8
<i>Бюджетний запит.</i>	<i>Budget request.</i>	8
<i>Бюджетний календар</i>	<i>Budget calendar</i>	8
<i>Бюджетний кодекс України</i>	<i>Budget Code of Ukraine</i>	8
<i>Бюджетний контроль</i>	<i>Budgetary control</i>	8
<i>Бюджетний кредит.</i>	<i>Public budget loan</i>	8
<i>Бюджетний менеджмент</i>	<i>Budget management</i>	8
<i>Бюджетний надлишок</i>	<i>Budget surplus</i>	8
<i>Бюджетний період</i>	<i>Budget period</i>	8
<i>Бюджетний профіцит</i>	<i>Budget surplus</i>	9
<i>Бюджетний процес</i>	<i>Budget process</i>	9
<i>Бюджетний регламент</i>	<i>Budget regulation</i>	9
<i>Бюджетний розпис</i>	<i>Budget schedule</i>	9
<i>Бюджетний (фіскальний) федералізм</i>	<i>Budgetary (fiscal) federalism</i>	9
<i>Бюджетний цикл</i>	<i>Budget cycle</i>	9
<i>Бюджетні обмеження.</i>	<i>Budget restrictions</i>	9
<i>Бюджетні пріоритети</i>	<i>Budget priorities</i>	9
<i>Бюджетні резерви.</i>	<i>Budgetary reserves.</i>	9
<i>Бюджетні трансферти.</i>	<i>Budget transfers.</i>	9
<i>Бюджетування</i>	<i>Budgeting</i>	9
<i>Бюрократ</i>	<i>Bureaucrat</i>	9
<i>Бюрократія</i>	<i>Bureaucracy</i>	10
<i>Баланс виконання бюджету</i>	<i>Budget execution balance</i>	10
<i>Балансовий метод</i>	<i>Balancing method</i>	10
<i>Бухгалтерські реєстри</i>	<i>Accounting registers</i>	10
<i>Бюджетна субсидія</i>	<i>Budget subsidy</i>	10
<i>Бюджетне фінансування</i>	<i>Budget financing</i>	10
<i>Бюджетний аудит</i>	<i>Budget audit</i>	10
<i>Бюджетний дефіцит</i>	<i>Budget deficit</i>	10
<i>Бюджетний запит</i>	<i>Budget request</i>	11
<i>Бюджетний кодекс України</i>	<i>Budget code of Ukraine</i>	11
<i>Бюджетний контроль</i>	<i>Budgetary control</i>	11
<i>Бюджетний кредит</i>	<i>Publik budget looan</i>	11
<i>Бюджетний менеджмент</i>	<i>Budget management</i>	11
<i>Бюджетний надлишок</i>	<i>Budget surplus</i>	11

<i>Бюджетний період</i>	<i>Budget period</i>	11
<i>Бюджетний профіцит</i>	<i>Budget surplus</i>	11
<i>Бюджетний процес</i>	<i>Budget process</i>	11
<i>Бюджетний регламент</i>	<i>Budget regulation</i>	11
<i>Бюджетний розпис</i>	<i>Budget schedule</i>	12
<i>Бюджетні асигнування</i>	<i>Budgetary appropriations</i>	12
<i>Бюджетні повноваження</i>	<i>Budgetary powers</i>	12
<i>Бюджетні резерви</i>	<i>Budgetary reserves</i>	12
<i>Бюджет розвитку</i>	<i>Development budget</i>	12
<i>Бюджетне послання</i>	<i>Budget message</i>	12
<i>Бюджетне правопорушення</i>	<i>Budget offense</i>	12
<i>Бюджетні трансферти</i>	<i>Budget transfers</i>	12
<i>Бюджетування</i>	<i>Budgeting</i>	13
В		
<i>Валовий внутрішній продукт (ВВП)</i>	<i>Gross Domestic Product (GDP)</i>	13
<i>Валовий національний продукт (ВНП)</i>	<i>Gross National Product (GNP)</i>	13
<i>Ваучер</i>	<i>Voucher</i>	13
<i>Взаємні розрахунки</i>	<i>Mutual calculations</i>	13
<i>Взаємозалік коштів</i>	<i>Offsetting funds</i>	13
<i>Видатки бюджету</i>	<i>Budget expenditures</i>	14
<i>Видатки розвитку (капітальні видатки)</i>	<i>Development costs (capital expenditures)</i>	14
<i>Виконання бюджету</i>	<i>Budget implementation</i>	14
<i>Викуп державного боргу</i>	<i>Redemption of public debt</i>	14
<i>Витрати бюджету</i>	<i>Budget expenditures</i>	14
<i>Відомча класифікації видатків бюджету</i>	<i>Departmental of budget expenditures classification</i>	14
<i>Відомчий бюджетний контроль</i>	<i>Departmental budget control</i>	14
<i>Внутрішній державний борг</i>	<i>Domestic government debt</i>	14
<i>Внутрішньогосподарський бюджетний контроль</i>	<i>Internal budgetary control</i>	14
<i>Відповідальний виконавець</i>	<i>Responsible executor</i>	14
<i>Власні джерела надходжень</i>	<i>Own sources of income</i>	14
<i>Власні повноваження</i>	<i>Own powers</i>	15
<i>Відповідальність за порушення фінансового законодавства</i>	<i>Liability for violation of financial legislation</i>	15
Г		
<i>Гарантована позика</i>	<i>Guaranteed loan</i>	15
<i>Гарантований державний борг</i>	<i>Guaranteed public debt</i>	15
<i>Головний розпорядник бюджетних коштів</i>	<i>Chief budget officer</i>	15

<i>Граничні величини державного боргу і фіскального дефіциту (Маастрихтські критерії)</i>	<i>Public debt and fiscal deficit limits (Maastricht Criteria)</i>	15
Д		
<i>Декрементальне бюджетування</i>	<i>Incremental budgeting</i>	15
<i>Депопуляція.</i>	<i>Depopulation</i>	15
<i>Депресивна територія</i>	<i>Depressed territory</i>	15
<i>Депресивні сільські райони</i>	<i>Depressed rural areas</i>	15
<i>Депозитні суми</i>	<i>Deposit amounts</i>	16
<i>Державна дотація</i>	<i>State grant</i>	16
<i>Державна позика</i>	<i>Government loan</i>	16
<i>Державна субвенція</i>	<i>State subvention</i>	16
<i>Державне регулювання</i>	<i>State regulation</i>	16
<i>Державні соціальні стандарти</i>	<i>State social standards</i>	16
<i>Державні соціальні гарантії</i>	<i>State social guarantees</i>	16
<i>Державний борг</i>	<i>State debt</i>	16
<i>Державний бюджет</i>	<i>National budget</i>	16
<i>Державний грант</i>	<i>State grant</i>	16
<i>Державний реєстр фізичних осіб платників податків та інших обов'язкових платежів</i>	<i>State register of individual taxpayers and other compulsory payments</i>	16
<i>Державні боргові зобов'язання</i>	<i>Government debt obligations</i>	17
<i>Державні інвестиції</i>	<i>Public investment</i>	17
<i>Державні субсидії</i>	<i>Government subsidies</i>	17
<i>Державні трансферти</i>	<i>Government transfers</i>	17
<i>Державні цільові фонди</i>	<i>State trust funds</i>	17
<i>Державні цінні папери</i>	<i>Government Securities</i>	17
<i>Державні фінанси</i>	<i>State finance</i>	17
<i>Дефіцитне фінансування</i>	<i>Deficit financing</i>	17
<i>Дисконтна вартість</i>	<i>Discount value</i>	17
<i>Дисконтування</i>	<i>Discounting</i>	17
<i>Документальна перевірка</i>	<i>Documentary verification</i>	18
<i>Дотація вирівнювання</i>	<i>Equalization grant</i>	18
<i>Доходи бюджету</i>	<i>Budget revenues</i>	18
<i>Доходи від операцій з капіталом</i>	<i>Income from capital operations</i>	18
<i>Делеговані повноваження</i>	<i>Delegated powers</i>	18
<i>Державний контроль за використанням бюджетних асигнувань</i>	<i>State control over the use of budgetary allocations</i>	18
<i>Делеговані повноваження</i>	<i>Delegated powers</i>	18
Е		
<i>Економіка регіональна</i>	<i>Regional economy</i>	18

<i>Економічна безпека</i>	<i>Economic security</i>	18
<i>Економічна класифікація видатків бюджету</i>	<i>Economic classification of budget expenditures</i>	18
<i>Ефект збалансованого бюджету</i>	<i>The effect of a balanced budget</i>	19
Є		
<i>Єдиний банк даних платників податків - юридичних осіб</i>	<i>The only database of taxpayers - legal entities</i>	19
<i>Єдиний казначейський рахунок</i>	<i>Single treasury account</i>	19
Ж		
<i>Житлова субсидія</i>	<i>Housing subsidy</i>	19
З		
<i>Загальний фонд</i>	<i>General Fund</i>	19
<i>Закон Вагнера</i>	<i>Wagner's law</i>	19
<i>Закон Гремма-Рудмена</i>	<i>Gramm's Rudman's law</i>	19
<i>Закон про Державний бюджет України</i>	<i>Law on the State Budget of Ukraine</i>	19
<i>Закріплені доходи</i>	<i>Earned earnings</i>	19
<i>Затрати-вигоди</i>	<i>Cost — benefits</i>	20
<i>Зведені кошториси і зведені плани асигнувань</i>	<i>Consolidated estimates and consolidated allocation plans</i>	20
<i>Завдання бюджетної програми</i>	<i>Tasks of the budget program</i>	20
<i>Захищені статті місцевого бюджету</i>	<i>Protected items of local budget</i>	20
<i>Зведене планування</i>	<i>Summary planning</i>	20
<i>Зовнішній державний борг</i>	<i>External public debt</i>	20
І		
<i>Інвестиції</i>	<i>Investment</i>	20
<i>Індивідуальний бюджетний запит</i>	<i>Individual budget request</i>	20
<i>Інкrementальне бюджетування</i>	<i>Incremental budgeting</i>	20
<i>Інновація</i>	<i>Innovation</i>	20
<i>Інституціоналізм</i>	<i>Institutionalism</i>	21
<i>Інтеграція (фінансова)</i>	<i>Integration (financial)</i>	21
<i>Іпотека</i>	<i>Mortgage</i>	21
К		
<i>Казначейська емісія</i>	<i>Treasury issue</i>	21
<i>Казначейська система касового виконання бюджету</i>	<i>Treasury system of cash execution of the budget</i>	21
<i>Казначейський вексель</i>	<i>Treasury bill</i>	21
<i>Капітальні бюджетні трансферти</i>	<i>Capital budget transfers</i>	21
<i>Касове виконання бюджету</i>	<i>Cash execution of the budget</i>	21

<i>Контроль в державному управлінні</i>	<i>Control in public administration</i>	21
<i>Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування</i>	<i>Local government budget revenue basket</i>	22
<i>Кошторис</i>	<i>Estimate</i>	22
<i>Кошторис доходів і видатків бюджетної установи та організації</i>	<i>Estimated income and expenditure of a budget institution and organization</i>	22
<i>Кошторисне фінансування</i>	<i>Estimated financing</i>	22
<i>Кредитування за вирахуванням погашення</i>	<i>Lending net of repayment</i>	22
<i>Комплексні ревізії</i>	<i>Comprehensive audits</i>	22
<i>Конкретно-адресне планування</i>	<i>Specific address planning</i>	22
<i>Корегуючі коефіцієнти</i>	<i>Correction coefficients</i>	23
<i>Конверсія позики</i>	<i>Loan conversion</i>	23
<i>Консолідація позики</i>	<i>Loan consolidation</i>	23
Л		
<i>Лімітна довідка</i>	<i>Limit certificate</i>	23
<i>Ліцензія</i>	<i>License</i>	23
М		
<i>Межа малозабезпеченості (бідності)</i>	<i>The poverty line (poverty)</i>	23
<i>Мережа розпорядника</i>	<i>Manager's network</i>	23
<i>Медична субвенція</i>	<i>Medical subvention</i>	23
<i>Митна вартість товарів</i>	<i>Customs value of goods</i>	24
<i>Митні органи</i>	<i>Customs authorities</i>	24
<i>Міжбюджетні трансферти</i>	<i>Intergovernmental transfers</i>	24
<i>Мінімальна бюджетна забезпеченість</i>	<i>Minimum budgetary security</i>	24
<i>Місцева позика (запозичення)</i>	<i>Local loan (borrowing)</i>	24
<i>Місцевий борг</i>	<i>Local debt</i>	24
<i>Місцевий фінансовий орган</i>	<i>Local financial authority.</i>	24
<i>Місцеві бюджети</i>	<i>Local budgets</i>	24
<i>Метод прямого рахунку</i>	<i>Direct account method</i>	24
<i>Мінімальний рівень соціальних потреб</i>	<i>Minimum level of social needs</i>	24
<i>Моніторинг</i>	<i>Monitoring</i>	25
Н		
<i>Находження до бюджету</i>	<i>Budget Receipts</i>	25
<i>Недоїмка</i>	<i>Feebleness</i>	25
<i>Неподаткові надходження</i>	<i>Non-tax revenues</i>	25
<i>Нерозподілені видатки</i>	<i>Retained expenditures</i>	25
<i>Нормативи витрат (фінансування)</i>	<i>Cost ratios (financing)</i>	25
<i>Новація позики</i>	<i>Loan innovation</i>	25
<i>Наступний бюджетний контроль</i>	<i>The next budget control</i>	25

<i>Незалежний бюджетний контроль</i>	<i>Independent budgetary control</i>	25
<i>Нормативний метод</i>	<i>Normative method</i>	25
О		
<i>Облігації державної позики</i>	<i>Government loan bonds</i>	25
<i>Облік надходжень податків</i>	<i>Accounting of tax revenues</i>	26
<i>Облік платників</i>	<i>Payers accounting</i>	26
<i>Обов'язкові платежі</i>	<i>Mandatory payments</i>	26
<i>Органи стягнення</i>	<i>Organs of collection</i>	26
<i>Освітня субвенція</i>	<i>Educational subvention</i>	26
<i>Облік виконання бюджету</i>	<i>Budget execution accounting</i>	26
<i>Оборотна касова готівка</i>	<i>Revolving cash</i>	26
<i>Одержувачі бюджетних коштів</i>	<i>Recipients of budget funds</i>	26
П		
<i>Паспорт бюджетної програми</i>	<i>Passport of the budget program</i>	27
<i>Пеня</i>	<i>Fine</i>	27
<i>Первинні документи</i>	<i>Initial documents</i>	27
<i>Перевірка</i>	<i>Audit</i>	27
<i>Періодична бюджетна звітність</i>	<i>Periodic budgeting</i>	27
<i>План асигнувань</i>	<i>Allocation plan</i>	27
<i>План рахунків з обліку виконання бюджету</i>	<i>Plan of accounts on the account of execution of the budget</i>	27
<i>Планування індикативне</i>	<i>Indicative planning</i>	27
<i>Планування оперативне</i>	<i>Fast planning</i>	28
<i>Планування-програмування-бюджетування</i>	<i>Planning-programming-budgeting</i>	28
<i>Платіж</i>	<i>Payment</i>	28
<i>Податкова заборгованість</i>	<i>Tax liabilities</i>	28
<i>Податкова застава</i>	<i>Tax pledge</i>	28
<i>Податкова звітність</i>	<i>Tax reporting</i>	28
<i>Позабюджетна діяльність бюджетних установ та організацій</i>	<i>Extra-budgetary activities of budgetary institutions and organizations</i>	28
<i>Позабюджетні кошти</i>	<i>Extra-budgetary funds</i>	28
<i>Позичка місцевим бюджетам</i>	<i>Loan to local budgets</i>	28
<i>Політика регіональна</i>	<i>Regional policy</i>	28
<i>Політика соціальна</i>	<i>Social policy</i>	28
<i>Помісячний розпис асигнувань загального фонду державного бюджету</i>	<i>Monthly schedule of allocations of the general fund of the state budget</i>	28

<i>Поточний бюджетний контроль</i>	<i>Current budget control</i>	29
<i>Поточні видатки</i>	<i>Current expenses</i>	29
<i>Прогнозування</i>	<i>Prognostication</i>	29
<i>Програма</i>	<i>Program</i>	29
<i>Програма регіональна</i>	<i>Regional program</i>	29
<i>Програмна класифікація видатків бюджету</i>	<i>Program classification of budget expenditures</i>	29
<i>Проект бюджету</i>	<i>Draft budget</i>	29
<i>Проектне фінансування</i>	<i>Project financing</i>	29
<i>Профіцит бюджету</i>	<i>Budget surplus</i>	29
<i>Податковий менеджмент</i>	<i>Tax management</i>	29
<i>Податкові надходження</i>	<i>Tax revenues</i>	30
<i>Поточний бюджет</i>	<i>Current budget</i>	30
<i>Програмно-цільовий метод</i>	<i>Program-target method</i>	30
<i>Проект бюджету</i>	<i>Project budget</i>	30
P		
<i>Ревізія</i>	<i>Revision</i>	30
<i>Реверсна дотація</i>	<i>Reverse grant</i>	30
<i>Реєстраційні рахунки</i>	<i>Registration accounts</i>	30
<i>Реструктуризація боргів</i>	<i>Debt restructuring</i>	30
<i>Рефінансування державного боргу</i>	<i>Debt refinancing</i>	30
<i>Річна бюджетна звітність</i>	<i>Annual Budget Reporting</i>	30
<i>Річний розпис асигнувань державного бюджету</i>	<i>Annual schedule of state budget allocations</i>	30
<i>Рішення про місцевий бюджет</i>	<i>Decisions on local budget</i>	31
<i>Розасигнування кредитів</i>	<i>Extending loans</i>	31
<i>Розмежування видатків між бюджетами</i>	<i>Cost-sharing between budgets</i>	31
<i>Розмежування доходів між бюджетами</i>	<i>Separation of revenues between budgets</i>	31
<i>Розпис бюджетних асигнувань (видатків бюджету)</i>	<i>List of budget allocations (budget expenditures)</i>	31
<i>Розпис доходів державного бюджету</i>	<i>List of revenues of the state budget</i>	31
<i>Розпорядники бюджетних коштів</i>	<i>Budget managers</i>	31
<i>Реєстри аналітичного обліку</i>	<i>Analytical accounting registers</i>	31
<i>Реєстри синтетичного обліку</i>	<i>Synthetic accounting registers</i>	31
<i>Резерви</i>	<i>Reserves</i>	31
C		
<i>Сансет</i>	<i>Sunset</i>	32
<i>Секвестр бюджету</i>	<i>Sequestration of the budget</i>	32

<i>Сектор державний</i>	<i>Public sector</i>	32
<i>Сектор економіки</i>	<i>Economy sector</i>	32
<i>Системний аналіз</i>	<i>System analysis</i>	32
<i>Соціальна справедливість</i>	<i>Social justice</i>	32
<i>Соціальне забезпечення</i>	<i>Social welfare</i>	32
<i>Соціальний захист</i>	<i>Social protection</i>	32
<i>Соціальні гарантії</i>	<i>Social guarantees</i>	32
<i>Соціальні допомоги</i>	<i>Social benefits</i>	32
<i>Соціальні норми і нормативи</i>	<i>Social norms and standarts</i>	33
<i>Соціальні пільги</i>	<i>Social benefits</i>	33
<i>Соціальні процеси</i>	<i>Social processes</i>	33
<i>Спеціальні реєстраційні рахунки</i>	<i>Special registration accounts</i>	33
<i>Спеціальний фонд</i>	<i>Special Fund</i>	33
<i>Субвенції</i>	<i>Subsidies</i>	33
<i>Суспільне благо</i>	<i>Public goods</i>	33
<i>Стелі видатків</i>	<i>Expenditure ceilings</i>	33
<i>Стимулювання (активізація)</i>	<i>Incentive (activation)</i>	33
<i>Стратегічне планування</i>	<i>Strategic planning</i>	34
<i>Стратегічне управління</i>	<i>Strategic management</i>	34
<i>Середньострокове бюджетне планування</i>	<i>Medium-term budget planning</i>	34
Т		
<i>Транспарентність (прозорість)</i>	<i>Transparency (visibility)</i>	34
<i>Трансферти</i>	<i>Transfers</i>	34
<i>Трансферти за кордон</i>	<i>Transfers abroad</i>	34
<i>Трансферти населенню</i>	<i>Transfers to population</i>	34
У		
<i>Управління державним боргом</i>	<i>Public debt management</i>	34
<i>Уніфікування позики</i>	<i>Unification of the loan</i>	34
Ф		
<i>Фінансове вирівнювання</i>	<i>Financial equalization</i>	34
<i>Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості</i>	<i>Financial standard of budgetary security</i>	35
<i>Фінансові санкції</i>	<i>Financial sanctions</i>	35
<i>Фінансовий контроль</i>	<i>Financial control</i>	35
<i>Фінансова діяльність держави</i>	<i>Financial activity of the state</i>	35
<i>Фінансова дисципліна</i>	<i>Financial discipline</i>	35
<i>Фінансування бюджету</i>	<i>Financing the budget</i>	35
<i>Фіскальна консолідація</i>	<i>Fiscal consolidation</i>	35
<i>Фіскальна соціологія</i>	<i>Fiscal sociology</i>	35

<i>Фіскальні правила</i>	<i>Fiscal rules</i>	35
<i>Функціональна класифікації видатків бюджету</i>	<i>Functional classification of budget expenditures</i>	35
<i>Фактична ревізія</i>	<i>Actual audit</i>	35
Ц		
<i>Цільове фінансування</i>	<i>Targeted financing</i>	36
<i>Цільові позики</i>	<i>Target loans</i>	36
Ч		
<i>Чисті запозичення / чисте кредитування</i>	<i>Net borrowing / net lending</i>	36
Ю		
<i>Юридична особа</i>	<i>Legal entity</i>	36